

Berap I 2025

Raad: 12 juni 2025
Dossiernr.: 2025-118488

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	5
2 Samenvatting.....	7
Verzameltabel begrotingswijzigingen	7
3 Ontwikkelingen.....	9
4 Programma's	10
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning.....	10
Programma 2 Veiligheid	17
Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat.....	22
Programma 4 Economie	27
Programma 5 Onderwijs.....	31
Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie	37
Programma 7 Sociaal Domein	49
Programma 8 Volksgezondheid en Milieu	63
Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing.....	73
Algemene Dekkingsmiddelen	76
5 Rechtmatigheid	83
6 Investerings.....	84
7 Reserves	90
Algemene Reserve.....	90
Overige reserves.....	91
8 Ruimte in de begroting	92
Wijziging op programmaniveau.....	93

Ruimte in de begroting.....	95

1 Inleiding

Met deze bestuursrapportage (Berap I) informeren wij u over de realisatie van de programmabegroting 2025 over nagenoeg de eerste vier maanden van dit jaar.

Conform artikel 6 van de Financiële verordening gaan wij in de Berap in op de afwijkingen ten opzichte van de begroting voor wat betreft:

A. de realisatie van de beleidsvoornemens en;

B. de lasten en baten per programma en investeringen als deze groter zijn dan € 100.000.

De drie w-vragen komen terug: wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen, wat mag het kosten? In de lijn met de jaarstukken (het betreft verantwoording) zijn de vragen als volgt: wat wilden we bereiken, wat hebben we daarvoor gedaan, wat zijn de financiële afwijkingen?

Er wordt gerapporteerd over alle voorgenomen acties uit de programmabegroting onder "wat hebben we daarvoor gedaan". "Geen afwijkingen" betekent dat de actie volgens planning verloopt.

Stoplichtmethode

In deze Berap is de beleidsverantwoording gevisualiseerd met "stoplichten". Er zijn 4 opties:

een groen bolletje met een vinkje: gereed

een groen bolletje: volgens planning dan wel is in uitvoering

een geel bolletje met een uitroepteken: gering buiten de planning (maar nog niet zorgwekkend)

een rood bolletje met een kruis erin: buiten planning (significante afwijkingen).

Bij de gele en rode stoplichten is de afwijking toegelicht.

Om deze nieuwe weergave van de beleidsverantwoording zo bondig mogelijk te kunnen presenteren is een liggend afdrukstand gekozen.

Financiële afwijkingen

Onder "Financiële afwijkingen" zijn de voorgestelde wijzigingen van de geautoriseerde budgetten opgenomen en toegelicht. Bij "Voortgang incidentele budgetten" worden de incidentele budgetten groter dan € 100.000 gevolgd. Het laatste hoofdstuk van deze Berap gaat in op de ruimte in de begroting.

Begrotingswijziging

Voor de afwijkingen groter dan € 100.000 per programma doen wij conform de Financiële verordening voorstellen om de begroting aan te passen. Indien nodig en/of wenselijk nemen we ook kleinere afwijkingen mee in deze begrotingswijziging.

In verband met de aanscherping van het begrip begrotingsrechtmatigheid door de wetgever stellen wij vaker dan voorheen bijstelling van budgetten voor. In het verleden waren lasten die gecompenseerd worden door direct gerelateerde baten niet onrechtmatig. Met ingang van de rechtmatigheidsverantwoording zijn deze overschrijdingen nog steeds acceptabel, maar dienen ze expliciet gerapporteerd te worden in de jaarrekening. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen worden deze lasten en baten alsnog in de begroting opgenomen hoewel het geen effect op het resultaat heeft. Deze zijn voor zover mogelijk in deze Berap I opgenomen, maar zullen vooral in de Berap II tot uitdrukking komen.

In hoofdstuk 2 Samenvatting staan de voorgestelde aanpassingen van de begroting. Per onderwerp is een toelichting opgenomen in hoofdstuk 4 Programma's. Daarbij wordt verwezen naar de nummers uit de verzameltabellen. Waar geen specifieke dekking is aangegeven worden de budgettaire effecten ten laste of ten gunste van de incidentele middelen gebracht. De reguliere begrotingswijziging eindigt met een positief saldo van € 637.265. Het incidentele saldo ad € 670.290 komt ten gunste van de post onvoorzien eenmalig, het structurele saldo ad - € 33.025 komt ten laste van de post onvoorzien structureel.

Leeswijzer

In de gepresenteerde tabellen betekent een negatief getal een nadeel en een positief getal een voordeel op de exploitatie:

- lagere inkomsten is een nadeel dus een -.
- hogere inkomsten is een voordeel dus een +.
- hogere uitgaven is een nadeel is een -.
- lagere uitgaven is een voordeel is een +.

2 Samenvatting

Hierna volgt de verzameltabel van de begrotingswijzigingen. De reguliere begrotingswijziging eindigt met een positief saldo van € 637.265. Het incidentele saldo komt ten gunste van de post onvoorzien eenmalig (€ 670.290), het structurele saldo komt ten laste van de post onvoorzien structureel (-€ 33.025). De mutaties reserves zijn in deze tabel inbegrepen.

Verzameltabel begrotingswijzigingen

Bedragen x € 1

Programma	Nr.		I/S	Lasten	Baten
1- Bestuur en Ondersteuning	1	Inhuur griffie	I	-65.500	
	2	Abonnementen en contributies	S	-15.000	
	3	Rechtsbijstandsverzekering bestuur	S	-5.000	
5- Onderwijs	4	Nieuwbouw scholen	I	21.175	
	5	Bijstelling opbrengst OZB in verband met vrijstelling OZB scholen	S	178.000	
6- Sport, Cultuur en Recreatie	6	Plan sport- speel- en ontmoetingsplekken Franeker West	I	-60.000	
	7	De Trije Franeker	I	-150.000	
7- Sociaal Domein	8	Procesregisseur en kwaliteitsadviseur	I	-35.000	
8- Volksgezondheid en milieu	9	Onderhoud onkruidbestrijding en reiniging begraafplaatsen	I	-172.000	172.000
	10	Milieustraat Omrin	I	-67.000	
9- Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijk Vernieuwing	11	Leges omgevingsvergunningen	I		-200.000
Algemene Dekkingsmiddelen	12	Rente kort geld	I	800.000	
	13	Bijstelling opbrengst OZB in verband met vrijstelling OZB scholen	S		-178.000
	14	Dividend BNG	I		52.000
	15	Vrijval bestemmingsreserve beheerplannen voor sport-, speel - en ontmoetingsplekken Franeker West	I		60.000
	16	Sloopwerkzaamheden Ockingahiem	I	-67.500	
	17	Werkkleding	I	-15.000	

	18	Catering	I		30.000
	19	Bedrijfsrestaurant	S	-10.000	
	20	Correctie kapitaallasten saldo (Berap II 2024)	S	-3.025	
	21	Vrijval onvoorzien met bestemming	I	180.640	
	22	Ondersteunen toegang en vroegsignalering gebiedsteam	I	-180.640	
Investerings		Onderuitputting kapitaallasten		367.115	

Financieel effect Berap I 637.265

Ten gunste van onvoorzien incidenteel 670.290

Ten laste van onvoorzien structureel **33.025**

3 Ontwikkelingen

Beheersing kosten sociaal domein

Met het besluit aangaande de Minder Meerkosten Jeugdwet (11 juli 2024) heeft de raad ingestemd met het werken aan een stevige basis voor het toekomstbestendig maken van het gebiedsteam. Hiervoor zijn een procesregisseur en kwaliteitsadviseur aangesteld. Zij hebben een analyse gemaakt van de processen, om inzichtelijk te krijgen aan welke knoppen kan worden gedraaid voor grip op de kosten.

De raad heeft zienswijzen met betrekking tot de begroting van de Dienst NWF ingediend. De strekking van de zienswijzen betreft de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het beheersen van de kosten in het sociaal domein.

Daarnaast heeft het college de ketengerichte aanpak voor de beheersing van kosten en kwaliteit van de Jeugdhulp ter hand genomen met de Dienst NWF en andere formele ketenpartners. Hierover bent u actief geïnformeerd op 11 maart 2025.

Genoemde drie trajecten worden in samenhang uitgevoerd.

Voor de ketenaanpak Jeugdhulp geldt dat het Plan van aanpak in 2025 (Q3 2025) wordt vastgesteld, tezamen met een implementatieplan en een borgingsvoorstel. De raad wordt hierover geïnformeerd.

4 Programma's

Programma 1 Bestuur en Ondersteuning

Nabij besturen

Wat willen we bereiken?

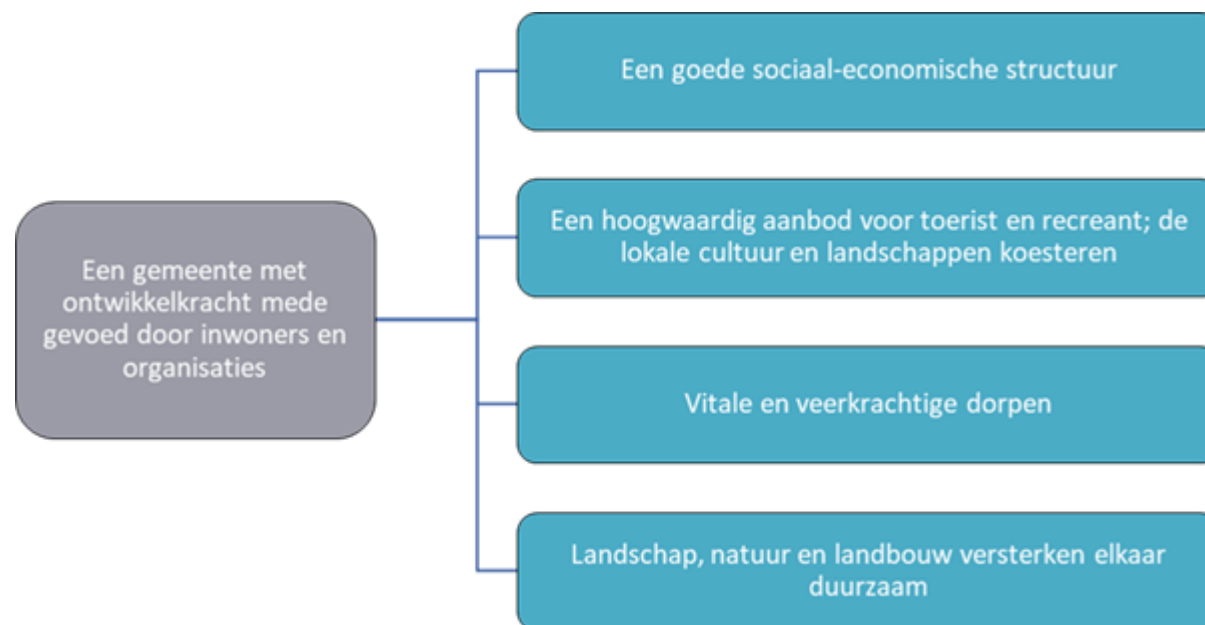

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	In samenwerking met inwoners, bedrijven en mede overheden realiseren wij onze doelen	Toelichting
		Dorpen en wijken stimuleren bij het maken van dorps- en wijkvisies.	
		In twee dorpen/wijken gaan we aan de slag met gebiedsgericht werken.	
		Experimenteren met het participatie-instrument 'De stem van Waadhoeke'	
		Het dorps- en buurthuizenbeleid verder uitwerken.	

Programma Ontwikkelperspectief

Wat willen we bereiken?

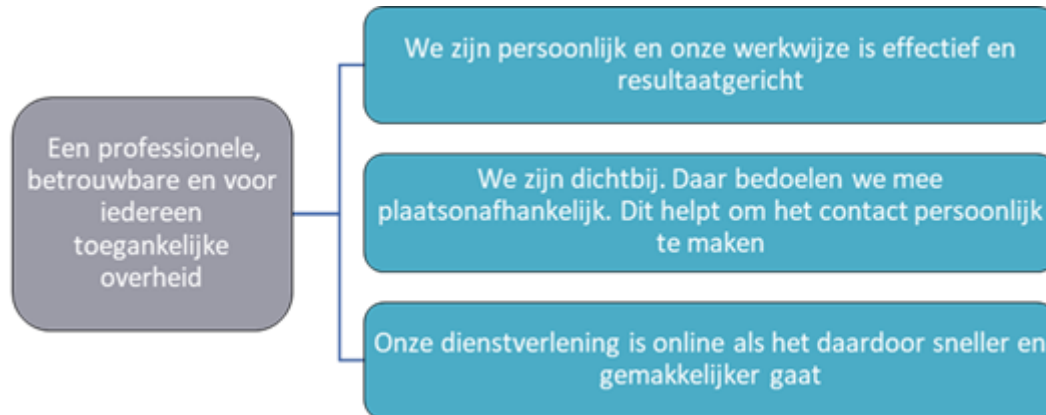
Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Een goede sociaal-economische structuur	Toelichting
●		Kennismakelaars aanstellen voor ondernemers en onderwijs om projectpartners te vinden.	
●		Innovatietafels starten voor ondernemers met creatieve ideeën.	
●		Een ondernemers- en mentorprogramma voor het faciliteren van ondernemers met kennis.	
●		Een platform agrifoodhub voor samenwerking en innovatie.	
●		Een platform maritieme hub voor samenwerking en innovatie.	

		Bedrijventerreinen aantrekkelijker en toekomstbestendig te maken.	
		Regiomarketing en behoefteonderzoek.	
		Het project leren en werken in eigen regio.	
		Project afbouw arbeidsmarkt om kennis van oudere werknemers te benutten voor jongeren.	
		Werkcarroussel per sector waarbij we potentiële werknemers koppelen aan bedrijven.	
		Een verbeterplan arbeidsmigranten als intermediair voor shortstay huisvesting.	
		Inzetten op behoud talenten door instroom in hoger onderwijs te vergroten.	
Status Berap I	Status Berap II	Een goede sociaal-economische structuur	Toelichting
		Het realiseren van het project Op paad Lâns it Waad met voorzieningen die de beleefbaarheid van de Waddenzee vergroten.	
		Het promoten van de Wereld Erfgoederen Planetarium en Waddenzee en daarbij de verbinding met andere culturele hotspots op te zoeken.	
		Samenwerken in de verdere professionalisering van de Academie van Franeker.	
		We onderzoeken hoe het oude stadhuis van Franeker een bredere functie kan krijgen.	
		Onderzoeken of Franeker een 'tuinstad' als cultureel en toeristische trekpleister kan worden.	
		Deelnemen aan Sense of Place (o.a. Dijk van een Wif).	

Status Berap I	Status Berap II	Vitale en veerkrachtige dorpen	Toelichting
		Uitvoering geven aan Dorpsontwikkelingsmaatschappijen (DOM's) in vijf dorpen.	
		In minimaal drie kernen of wijken waar de leefbaarheid onder druk staat of dreigt te komen een plan maken om de leefbaarheid te versterken (vanuit de Regio Deal).	
		Het maken van een regionaal overkoepelende mobiliteitsagenda met als doel het verbeteren van het mobiliteitsaanbod in Noardwest-Fryslân (vanuit de Regio Deal).	
		Het borgen van het belang van de buurt als gezonde en sociale leefomgeving (ontmoeten) en dit onderwerp op bovenregionale en strategische agenda's krijgen.	
Status Berap I	Status Berap II	'Landschap, natuur en landbouw versterken elkaar duurzaam	Toelichting
		Deelnemen aan Greidhoeke plus met focus op een natuurinclusief platteland.	
		Deelnemen aan een initiatief waarbij gemeentelijke groene reststromen beschikbaar worden gesteld voor toepassing in de agrarische sector.	
		Deelname aan het Fries Programma Landelijk gebied of het vervolg daarop.	
		Het ontwikkelen van een gezond water- en bodembeheer, versterken van relaties tussen samenleving en agrarische sector en het streven naar een natuurinclusief platteland (vanuit de Regio Deal).	

Dienstverlening

Wat willen we bereiken?**Wat gaan wij daarvoor doen?**

Status Berap I	Status Berap II	We zijn persoonlijk en onze werkwijze is effectief en resultaatgericht	Toelichting
●		Verbeteringen doorvoeren vanuit het onderzoek telefonische bereikbaarheid om de bereikbaarheid voor inwoners en ondernemers te verbeteren.	
●		Brieven en andere teksten aan of voor inwoners en ondernemers toetsen op helder en makkelijk taalgebruik, en waar nodig herschrijven (het zogeheten B1 niveau).	
●		Continue aandacht voor taal/toegankelijkheid organiseren, bijv. interne training, informatiedeling of bijeenkomsten.	
●		Ervaring opdoen met de pilot Serviceloket in Sint Annaparochie, zodat de fysieke dienstverlening in dat gebied van de gemeente verbetert.	

		De trainingen gastheerschap (houding en gedrag) die verschillende teams hebben gevolgd evalueren en evt. borgen in de organisatie.	
Status Berap I	Status Berap II	We zijn dichtbij. Daar bedoelen we mee plaatsonafhankelijk. Dit helpt om het contact persoonlijk te maken	Toelichting
		De participatietool 'Stem van Waadhoeke' evalueren en eventueel structureel inzetten in de organisatie om de participatie met inwoners te verbeteren.	
		De uitkomsten van de verschillende klantreizen geven richting aan de verbeteringen van onze dienstverleningsprocessen, waarbij de ervaring van de inwoner leidend is.	
Status Berap I	Status Berap II	Onze dienstverlening is online als het daardoor sneller en gemakkelijker gaat	Toelichting
		Onderzoeken naar mogelijkheden voor meer e-formulieren en e-dienstverlening (bijv. MijnWaadhoeke/Mijn Overheid).	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

1 Inhuur griffie

In verband met langdurige afwezigheid bij de griffie is vervanging / inhuur noodzakelijk. Vooralsnog zijn de verwachte incidentele meerkosten voor 2025 € 65.500.

2 Abonnementen en contributies

In lijn met voorgaande jaren lopen de kosten voor abonnementen en contributies op. Vooralsnog zijn de verwachte incidentele meerkosten voor 2025 € 15.000.

3 Rechtsbijstandsverzekering bestuur

In 2024 is de rechtsbijstandsverzekering voor bestuurders (College) afgesloten met eenmalig 50% korting. Voor 2025 dient het budget hiervoor te worden verhoogd met € 5.000.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	Onderwerp	I/S	Lasten	Baten
1	Inhuur griffie	I	-65.500	
2	Abonnementen en contributies	S	-15.000	
3	Rechtsbijstandsverzekering bestuur	S	-5.000	

Voortgang incidentele budgetten

Ontwikkellijnen & Regiodeal

Een deel van het budget ontwikkelijnen is inmiddels bestemd voor het aanjagen van projecten voor het ontwikkelperspectief. De uitgaven volgen in de loop van dit jaar. Bestedingen zijn o.a.:

- De kosten voor de inzet van ontwikkellijntrekkers;
- Kosten kwartiermaken Europa;
- Kosten kwartiermaken Lobby-en netwerkagenda;
- Aanjagen uitwerking Nationaal Programma Vitale Regio's Noard-Fryslan;

	Begroting	Besteding	Restant
Ontwikkellijnen & Regiodeal	138.000	46.704	91.296

Programma 2 Veiligheid

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Verminderen slachtofferschap van digitale criminaliteit	Toelichting
		Inwoners weerbaarder maken en barrières opwerpen voor daders en dadergroepen.	
		Een korte analyse uitvoeren aan de hand van de cyberwegenkaart van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV).	
		Een eerste project (Cybersûn) starten om de kwetsbare doelgroep 'ouderen' te informeren en voor te lichten over veiligheidsrisico's die specifiek voor hen gepaard kunnen gaan met digitalisering.	
		Een start maken met een tweede project betreffende de uitrol van 'Hackshield' in Waadhoeke. 'Hackshield' is een cybersecuritygame voor kinderen tussen de 8 en 12 jaar.	In onderling overleg is er voor gekozen om het project Hackshield niet uit te rollen. In plaats daarvan wordt door een stagiaire onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor interventies voor jeugd in Waadhoeke.
		De samenwerking op het gebied van digitale veiligheid met politie en andere partners optimaliseren door voorafgaand aan de start van de projecten brainstormsessies te organiseren.	
Status Berap I	Status Berap II	Beperken van georganiseerde/ondermijnende criminaliteit	Toelichting
		De weerbaarheid vergroten, zowel ambtelijk, bestuurlijk als van inwoners en ondernemers.	
		Voorlichtingsmomenten voor ondernemers, inwoners en collega's rondom verschillende thema's van ondermijning organiseren.	
		Deelnemen aan de voorlichtingscampagne van Meld Misdaad Anoniem (MMA).	Op dit moment is nog niet bekend aan welke voorlichtingscampagne de gemeente gaat deelnemen.
		Actief deelnemen aan lijn B van de Regiodeal Kwaliteit van leven: Vitale kernen.	

		De APV aanpassen en voorzien van een aantal artikelen waarmee de gemeente instrumenten krijgt in de aanpak van ondermijning.	
		Zorgen voor een nieuw Bibob-beleid, waarmee de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van Bibob toegepast kunnen worden in de gemeente.	
		De tool 'spookbewoning' implementeren, zodat de gemeente inzicht krijgt in het mogelijk misbruiken van panden in onze gemeente voor ondermijnende activiteiten.	
		Met behulp van de informatietafel signalen van ondermijning verder onderzoeken en deze verrijken met interne informatie.	
		Bij concrete signalen van ondermijning de mogelijkheid van samenwerking met ketenpartners onderzoeken en bestuursrechtelijke instrumenten inzetten.	
		Het onderzoek naar ondermijning in Friesland (Tops en Van der Torre) onder de aandacht van verschillende niveaus in de gemeentelijke organisatie brengen en te onderzoeken welke opvolging mogelijk is, zowel lokaal, subregionaal als regionaal.	
Status Berap I	Status Berap II	Voorkomen van jeugdoverlast en van het afglijden naar criminaliteit	Toelichting
		Zeswekelijks het Gemeentelijk Overleg Jeugd organiseren om signalen van jeugdoverlast te bespreken met interne collega's van verschillende afdelingen en externe partners zoals de politie en jongerenwerk.	
		In samenwerking met collega's en partners handelingskaders opstellen voor specifieke vormen van jeugdoverlast en de uitvoering en actualisatie hiervan bewaken.	
		Samen met partners als politie en jongerenwerk specifieke activiteiten organiseren om het contact tussen de jeugd en de gemeente op een leuke, actieve manier te verbeteren.	

		Samen met de deelnemende partners uit het Gemeentelijk Overleg Jeugd onderzoeken of het begeleidingstraject #KansRIJK vanuit het Regiecentrum Bescherming en Veiligheid en William Schrikker Jeugdbescherming en Jeugdreclassering ingezet kan worden.	
		Actief deelnemen aan de Ketensamenwerking Jeugd, waar de Regietafel Jeugd en het Overleg Ketenaanpak Jeugd onderdeel van uitmaken.	
		Een start maken met een project betreffende de uitrol van 'Hackshield' in Waadhoeke. 'Hackshield' is een cybersecurity game voor kinderen tussen de 8 en 12 jaar (overlap met 'Verminderen slachtofferschap van digitale criminaliteit').	Er is voor gekozen om het project 'Hackshield' niet uit te rollen. Hiervoor in de plaats wordt momenteel onderzoek gedaan door een stagiaire naar digitale weerbaarheid onder jongeren. Doel is om te komen met passende interventies voor jongeren in Waadhoeke.
Status Berap I	Status Berap II	Bewaken van de democratische rechtstaat	Toelichting
		Basis- en verdiepingstrainingen van het Rijksopleidingsinstituut Radicalisering (ROR) organiseren voor onze (eerstelijns) professionals.	
		Elke melding die bij ons binnenkomt die over extremisme, radicalisering en verdergaande polarisatie gaat, wordt zorgvuldig door ons onderzocht.	
		Deelnemen aan de casustafel radicalisering (OM, politie en gemeenten) om zaken die bij ons binnengekomen zijn te bespreken en indien nodig daarop een integrale en persoonsgerichte aanpak te ontwikkelen.	
		Regionaal wordt aan een aanpak voor de omgang met het fenomeen 'soevereinen' gewerkt. Onze gemeente zal aansluiten bij deze aanpak.	
Status Berap I	Status Berap II	Preventie en aanpak van fysieke veiligheid	Toelichting

		Handhavend optreden volgens de beleidskaders.	...
		Besmettingsbrieven sturen bij inbraken (brief die na een woninginbraak aan omwonenden wordt rondgestuurd).	
		Horeca-controles uitvoeren en sanctiebeleid toepassen.	...
		Periodiek deelnemen aan een crisisoefening, zodat de gemeentelijke organisatie voorbereid is op eventuele crisissituaties.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?Onderwerp

Geen wijzigingen.

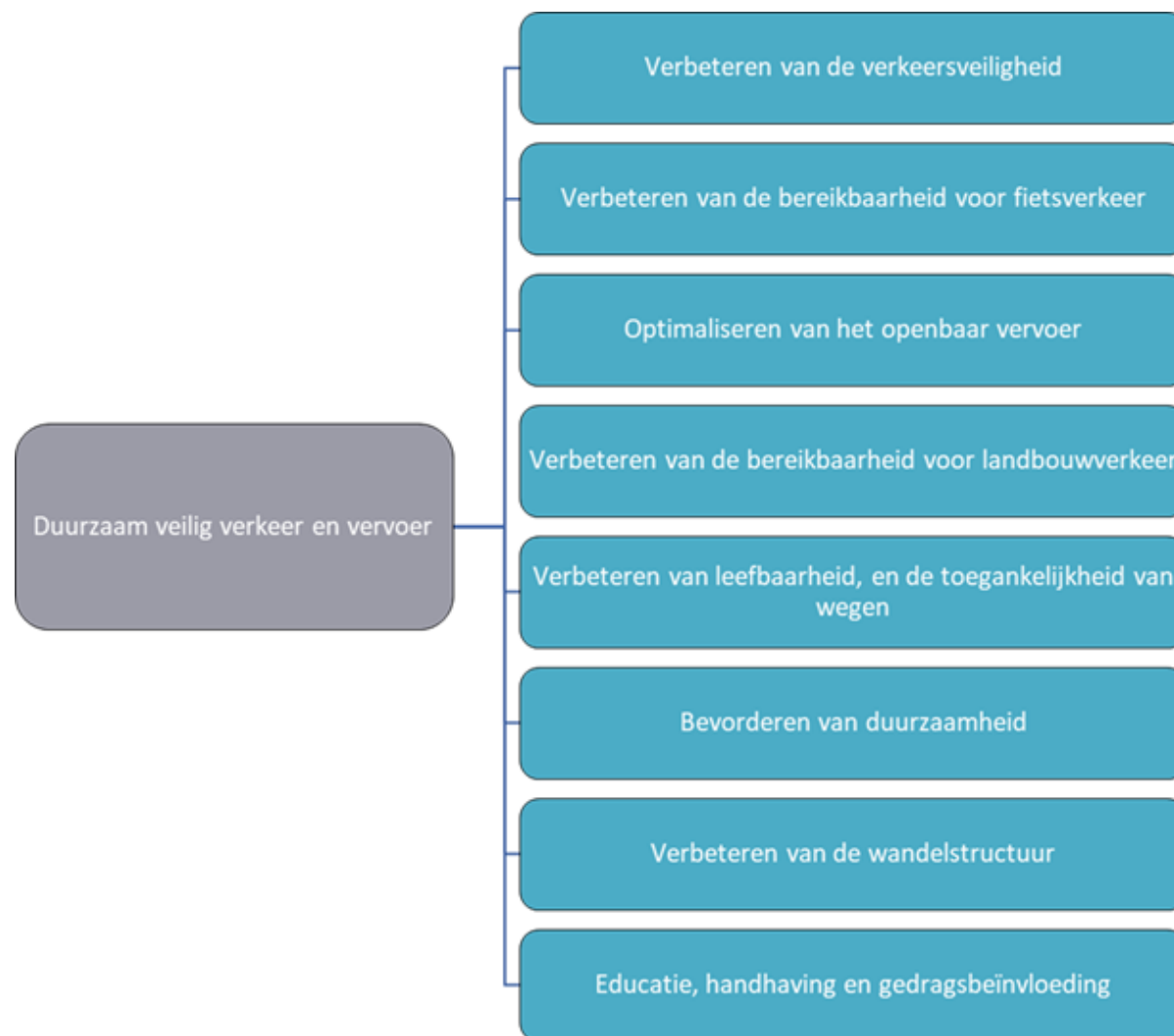
Voortgang incidentele budgetten Twee energiecoaches

Voor de uitvoering van het klimaat en energiebeleid zijn een tweetal medewerkers aangetrokken vanuit de CDOKE middelen.

	Begroting	Besteding	Restant
Twee energiecoaches	125.712		125.712

Programma 3 Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Verbeteren van verkeersveiligheid	Toelichting
		Werken aan een uniforme en herkenbare wegencategorisering.	
		Wegvakken van 80 km/uur en 50km/uur met fietsers op de rijbaan worden afgewaardeerd of de fietsroute wordt aangepast.	
		Wegen die nog niet voldoen aan de ontwerpprincipes passen we aan conform de ontwerpprincipes.	
		Met scholen in gesprek hoe de schoolzones veiliger kunnen worden.	
Status Berap I	Status Berap II	Verbeteren van de bereikbaarheid voor fietsverkeer	Toelichting
		Werken aan veilige fietsverbindingen binnen en buiten de bebouwde kom en aan éénduidige fietsoversteken.	
		Veelgebruikte fietsverbindingen worden opgewaardeerd voor meer doorstroming.	
Status Berap I	Status Berap II	Optimaliseren van het openbaar vervoer	Toelichting
		Samen met de provincie Fryslân zetten we in op het optimaliseren van het openbaar vervoernetwerk.	
Status Berap I	Status Berap II	Verbeteren van bereikbaarheid voor landbouwverkeer	Toelichting

		Met belangenorganisaties in gesprek over wenselijke routes voor landbouwverkeer.	
		Bij herinrichtingen van wegen rekening houden met de afmetingen van landbouwverkeer.	
		Verbeteren van leefbaarheid en toegankelijkheid.	
		In de openbare ruimte zorgen voor een balans tussen parkeren, lopen, rijden en groen.	
		Bij herinrichtingen wordt de toegankelijkheid verbeterd voor iedereen.	
Status Berap I	Status Berap II	Verbeteren van leefbaarheid, en de toegankelijkheid van wegen	Toelichting
		In de openbare ruimte zorgen we voor een balans tussen parkeren, lopen, rijden en groen.	
		Bij herinrichtingen wordt de toegankelijkheid verbeterd voor iedereen.	
Status Berap I	Status Berap II	Bevorderen van duurzaamheid	Toelichting
		Stimuleren van alternatieve en gezonde vervoerswijzen.	
		Faciliteren van innovatieve deelmobiliteitsconcepten vanuit de markt.	
		Faciliteren van benodigde laadinfrastructuur in de openbare ruimte.	De gemeente neemt deel aan de provinciale uitrol van extra laadpalen. Hierin treedt door diverse (technisch) redenen de nodige vertraging op. Toch groeit het aantal laadpalen gestaag maar niet in het tempo dat de gemeente dit graag had gezien.

Status Berap I	Status Berap II	Verbeteren van de wandelstructuur	Toelichting
		Inzetten op betere wandelrondjes.	
		Bij trottoirs houden we ons aan de richtlijnen voor de maatvoeringen.	
Status Berap I	Status Berap II	Educatie, handhaving en gedragsbeïnvloeding	Toelichting
		We organiseren voorlichtings- en gedragsbeïnvloedingscampagnes zoals de 'Moddercampagne' en 'Wij gaan weer naar school'.	
		Actieve deelname aan het project 'Doortrappen'.	
		Actiedagen zoals 'Lucht voor klimaat'.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

Onderwerp

Geen wijzigingen.

Voortgang incidentele budgetten

Omvorming schelpenpaden naar duurzamere / onderhoudsarme paden

Het project is inmiddels aanbesteed op basis van een raamovereenkomst en de werkzaamheden zijn gestart en zullen naar verwachting in 2025 worden afgerond.

	Begroting	Besteding	Restant
Omvorming schelpenpaden naar duurzamere/ onderhoudsarme paden	736.000	-	736.000

Mobiliteitsvisie maatregelen

We zijn de Mobiliteitsvisie aan het uitvoeren conform planning. Rond juni komt het college met een update over de voortgang van de Mobiliteitsvisie.

	Begroting	Besteding	Restant
Mobiliteitsvisie maatregelen	625.000	35.330	589.670

Aanpak niet beveiligde spoorwegovergang Deinum

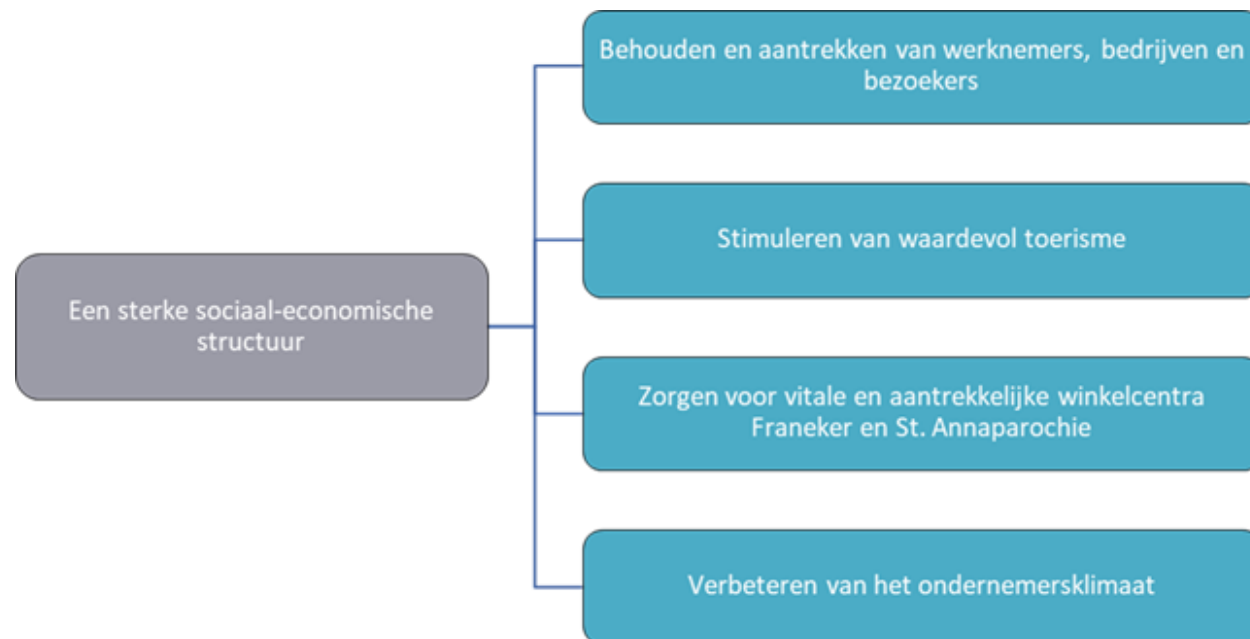
ProRail is druk doende met de voorbereidingen om in juni de tunnel te bouwen. In de begroting moeten de tweede termijn van de bijdrage aan Prorail van € 400.000 en de bijdrage van de provincie van € 400.000 opgenomen worden.

Het blijkt dat er nog wat aanvullende werkzaamheden moeten gebeuren die buiten de scoor van Pro Rail vallen. Dat zijn vooral de aansluitingen van de op tunnel uitkomende paden. Deze moeten verbeterd en verlengd worden om een volwaardige aansluiting te krijgen. Een stuk hekwerk ook. Deze kosten zijn eigenlijk voor ons. Dat gaat om ongeveer een ton.

	Begroting	Besteding	Restant
Aanpak niet beveiligde spoorwegovergang Deinum	-	400.000	-400.000

Programma 4 Economie

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Behouden en aantrekken werknemers, bedrijven en bezoekers	Toelichting
		Dit is de rode draad van het sociaal economisch actieprogramma (SEAP). In dit plan geven we uitvoering aan deze ambitie via de 12 businesscases. Met de middelen die we via de Regiodeal hebben ontvangen, gaan we verdiepen en versnellen.	

		De raad periodiek informeren over de voortgang van het SEAP.	
Status Berap I	Status Berap II	Stimuleren van waardevol toerisme	Toelichting
		Inzet op het verbeteren van de zichtbaarheid en samenwerking in nauwe samenwerking met onze externe partners door o.a. een meerjarenplan op te stellen voor de marketing van Regio Noardwest.	
		De informatievoorziening verbeteren door te werken aan het productaanbod, de zicht- en vindbaarheid, de naamsbekendheid en de doorontwikkeling van toeristische informatiepunten.	
		Met de Pilot Green Destinations onze regio middels een certificaat op de kaart zetten als duurzame bestemming.	Hoewel onderdeel van de RegioDeal is er tot dusver beperkt belangstelling om dit als regio op te pakken.
		Franeker versterken als toeristische trekker door realisatie van een Toeristisch Overstap Punt (TOP). Actief meedenken met initiatiefnemers voor verblijfsaccommodaties in Franeker nu het Planetarium de Unesco Wereld erfgoedstatus heeft.	
		Het landschap versterken als toeristische trekker. Dit doen we onder andere door te werken aan de realisatie van het 'Dijk van een Wijf'.	
Status Berap I	Status Berap II	Zorgen voor vitale en aantrekkelijke winkelcentra (Franeker en St. Annaparochie)	Toelichting
		Met de ondernemers in de beide winkelgebieden in nauw contact blijven o.a. door periodiek overleg, het beschikbaar stellen van subsidies en het innen (en uitkeren) van reclamebelasting.	
		Investeren in de openbare ruimte. We gaan aan de slag met fase 2 van vervanging van de verlichting en de opwaardering van de Dijkstraat.	De voorbereiding voor de uitvoering van de werkzaamheden Dijkstraat zijn vergevorderd. Voor de vervanging verlichting zijn de 1e voorbereidende stappen gezet.

		Inzet op kwantitatief en kwalitatief meer aanbod van activiteiten en evenementen en meer bekendheid door inzet van diverse promotiekanalen.	
		Aan de slag met de acties die voortkomen uit de geactualiseerde binnenstadsvisie voor Franeker waaronder het vergroenen van de inrichting van de stad en een verder upgrade van de Dijkstraat.	
		Voortzetting van de samenwerking via het binnenstadsmanagement Franeker.	
		Samen met de ondernemers uit Sint Annaparochie gaan we aan de slag met Dorpsvisie + Uitvoeringsagenda Vitaal Sint Annaparochie.	
Status Berap I	Status Berap II	Verbeteren van het ondernemersklimaat	Toelichting
		De dienstverlening naar ondernemers verbeteren o.a. door het bezoeken en in gesprek gaan met ondernemers met plannen. De nieuwe opzet met de intake- en initiatieventafel helpt hierbij.	
		Het digitaal Ondernemersloket up-to-date houden en verbeteren vanuit de signalen die wij van ondernemers krijgen.	
		Ondernemers ondersteuning bieden bij het zoeken naar subsidies en mogelijkheden om te verduurzamen en te innoveren.	
		Actief communiceren via diverse mediakanalen waaronder het verzenden van digitale nieuwsbrieven. ⁷	
		Werken aan de relatie gemeente-ondernemer door bedrijfsbezoeken, bijwonen en/of organiseren netwerkbijeenkomsten en periodiek overleg met ondernemersverenigingen.	
		Een programma aanbieden voor startende ondernemers en voor ondernemers die nadenken over het toekomstperspectief van hun bedrijf.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?Onderwerp

Geen wijzigingen.

Voortgang incidentele budgetten Herstructurering Dijkstraat Oost Franeker

Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase en het aanbestedingstraject loopt. Naar verwachting wordt er dit jaar met de werkzaamheden gestart.

	Begroting	Besteding	Restant
Herstructurering Dijkstraat Oost Franeker	438.000	-	438.000

Programma 5 Onderwijs

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Kwalitatief goede, duurzame en toekomstbestendige scholen en schoolgebouwen	Toelichting
		De planvorming scholenbouw in Menaam gaat van start	
		We voeren een locatieonderzoek uit voor de nieuwbouw AMS en De Kabas. Daarbij worden geschikte locaties voor de clustering van beide scholen onderzocht.	
Status Berap I	Status Berap II	Koppeling tussen onderwijs en opvang	Toelichting
		Een naschools aanbod van sport- en cultuuractiviteiten voor jongeren van het voortgezet onderwijs financieren door met het project 'Rijke schooldag' het aanbod op en rondom scholen naar jongeren te brengen.	
		De middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) inzetten om de samenwerking tussen onderwijs, opvang, sport, cultuur en zorg te versterken en uit te breiden, door met vertegenwoordigers van kinderopvang en onderwijs keuzes te maken voor een	
Status Berap I	Status Berap II	Leren in je eigen regio	Toelichting
		Een incidentele ondersteuning vanuit de NPO-middelen voor de verbinding tussen het project Maatschappelijke diensttijd (MDT) en het programma leren en werken in je eigen regio in het voortgezet onderwijs.	

		Een structurele subsidie geven aan het programma Leren en werken in je eigen regio, waarmee ingezet wordt op de verbinding tussen basis- en voortgezet onderwijs en de lokale arbeidsmarkt.	
		Het Friesland College verzorgt in opdracht van de gemeente opleidingen op het gebied van alfabetisering, Nederlands als tweede taal en voor de training van vrijwilligers en taal-coördinatoren van de beide DigiTaalHuizen in Franeker en St Annaparochie	
Status Berap I	Status Berap II	Minder schooluitval	Toelichting
		Vanuit de NPO middelen ondersteunen we de pilot Gebiedsteam op School, waarbij gebiedsteammedewerkers vanuit de gemeente op de school werken. De duur hangt af van uitkomst van de evaluatie van de pilot.	
		It Twaluk en De Bolder continueren het bieden van passend en inclusief onderwijs. Daarbij onderzoeken we de mogelijkheden van het breder uitzetten van deze methode binnen onze gemeente.	
Status Berap I	Status Berap II	Voor-, en vroegschoolse educatie	Toelichting
		De resultaatafspraken VVE voor de vroegschoolse educatie met het primair onderwijs verder uitwerken, waarmee er een doorgaande leerlijn komt binnen de VVE.	
		De peuters op het AZC krijgen een educatief aanbod met een erkend VVE-programma en we versterken de ouderbetrokkenheid, mede door de inzet van de bibliotheek.	
		Binnen het onderwijsachterstandenbeleid bekostigen we extra NT2-deskundigheid bij het basisonderwijs, ter aanvulling op de bekostiging van de schakelklassen op het AZC.	

		Inzet op lokaal niveau extra middelen voor de toeleiding en het bereik van de doelgroep en op de taalontwikkeling en ouderbetrokkenheid. Dit in samenwerking met de kinderopvang, scholen, JGZ, bibliotheek, gebiedsteams en andere betrokken instelling	
Status Berap I	Status Berap II	Cultuurseducatie, natuur- en milieueducatie, bewegingsonderwijs en meertalig onderwijs stimuleren	Toelichting
		Samen met Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN) en het basisonderwijs wordt gewerkt aan een structureel programma voor Natuur- en milieu-educatie.	
		Het stimuleren van het gebruik van het Frysk, Bildts en Franekers in het basisonderwijs door het subsidiëren van taalactiviteiten binnen het cultuureducatieprogramma Waadzinnig.	
		Het onderzoeken van de mogelijke uitbreiding van het cultuureducatieprogramma Waadzinnig naar het voortgezet onderwijs en het creëren van een doorlopende leerlijn.	
		Meertaligheid stimuleren en komen tot nieuwe taalinitiatieven en -activiteiten in overleg met onderwijs- en taalpartners.	
		Basisscholen subsidiëren die gebruik willen maken van het programma de Bibliotheek op school (dBos).	
		Meertalig aanbod stimuleren door het leesbevorderingsprogramma Boekstart in de kinderopvang te subsidiëren.	
Status Berap I	Status Berap II	Samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers om vraag en aanbod bij elkaar te brengen	Toelichting
		Verdere inzet op het O3-concept op het voortgezet onderwijs door het programma 'Leren en werken in je eigen regio' op het VMBO te financieren.	

	Onderzoeken in hoeverre het onderwijsprogramma 'Leren en werken in je eigen regio' met middelen uit de Regiodeal kan worden uitgebreid voor andere scholieren, herintreders, zij-instromers en nieuwkomers op de arbeidsmarkt.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?**4 - Nieuwbouw scholen**

De scholen gaan zelf aan de slag met hun programma van eisen nu SMV geen partner meer is voor de scholenbouw. Het restant van het destijds door de raad beschikbare gestelde bedrag is € 21.175. Dit bedrag staat op de balans en valt nu vrij naar de exploitatie.

5 - Bijstelling opbrengst OZB in verband met vrijstelling OZB scholen

Als gevolg van de vrijstelling scholen (niet-woningen) kan de raming opbrengst OZB 2025 van de niet-woningen worden bijgesteld met in totaal € 178.000. Bijgaande bijstelling is structureel en budgettair neutraal. Zie ook Algemene Dekkingsmiddelen.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	Onderwerp	I/S	Lasten	Baten
4	Nieuwbouw scholen	I	21.175	
5	Bijstelling opbrengst OZB in verband met vrijstelling OZB scholen	S	178.000	

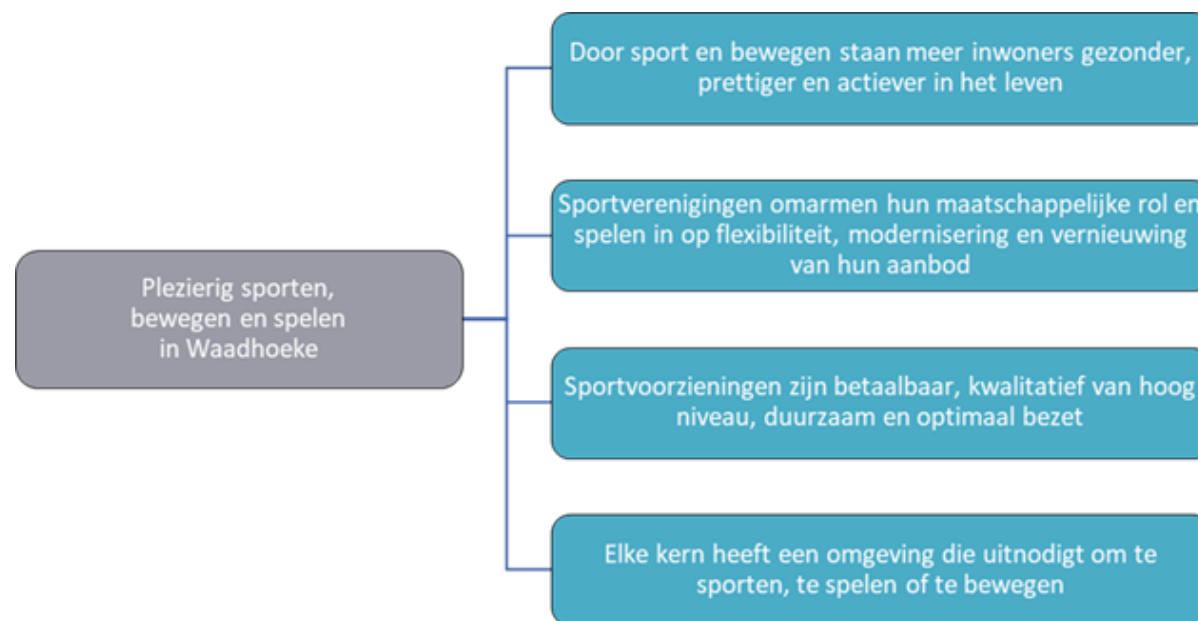
Voortgang incidentele budgetten

Niet van toepassing.

Programma 6 Sport, Cultuur en Recreatie

Sport

Wat willen we bereiken?

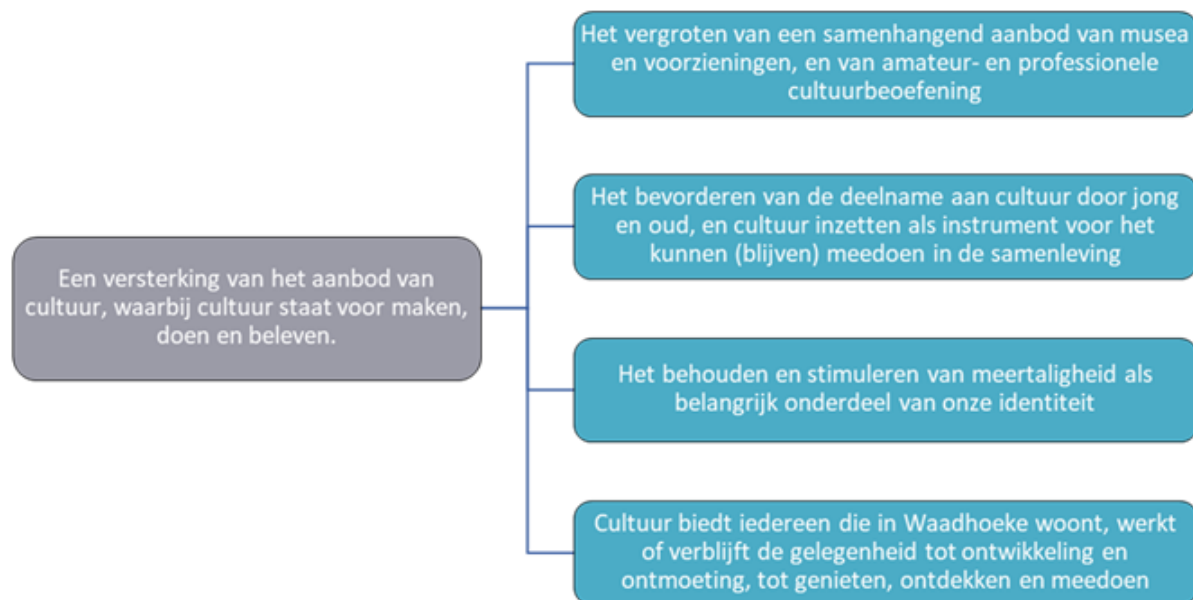
Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Door sport en bewegen staan nog meer inwoners gezonder, prettiger en actiever in het leven	Toelichting
		De inzet van Team FRL Waadhoeke voor het bewegingsonderwijs en de schoolsportdagen.	
		Samen met het onderwijs en Sport Fryslân zetten we het kennismakingsprogramma sport en cultuur 'De Rijke Schooldag' voort voor het voortgezet onderwijs.	
		We zetten de pilot 'Drempelloos sporten en cultuurdeelname' voort voor jongeren in het voortgezet onderwijs.	
		Een aanbod voor kwetsbare doelgroepen verzorgen door de inzet van de 'buurtsportcoach inclusief sporten'.	
Status Berap I	Status Berap II	Sportverenigingen omarmen hun maatschappelijke rol en spelen in op flexibiliteit, modernisering en vernieuwing van hun aanbod	Toelichting
		De inzet van een verenigingsondersteuner in Team FRL Waadhoeke.	
		Sportverenigingen helpen innoveren, door de inzet van een verenigingsondersteuner en de buurtsportcoaches.	
		Samenwerking tussen sportverenigingen stimuleren, door de inzet van een verenigingsondersteuner en de buurtsportcoaches.	
Status Berap I	Status Berap II	Sportvoorzieningen zijn betaalbaar, kwalitatief van hoog niveau, duurzaam en optimaal bezet	Toelichting

		Sportverenigingen ondersteunen bij het verduurzamen van hun sportaccommodatie, door middel van het geven van advies en informatie, waarbij wij voornemens zijn een financiële regeling verduurzaming maatschappelijk vastgoed in te stellen.	
		Start realisatie duurzaam zwembad.	
		Samenwerking stimuleren, vooral bij renovatie of nieuwbouw van de accommodatie, door advisering op multifunctioneel gebruik.	
Status Berap I	Status Berap II	Elke kern heeft een omgeving die uitnodigt om te sporten, te spelen of te bewegen	Toelichting
		Initiatieven voor spelen en sporten in openbare ruimte ondersteunen, door uitvoering van het nieuwe speeltuinenbeleid, de inzet van financiële middelen vanuit het dorpen- en wijkenfonds, en door het uitbreiden van de website voor het indienen van initiatieven.	

Cultuur

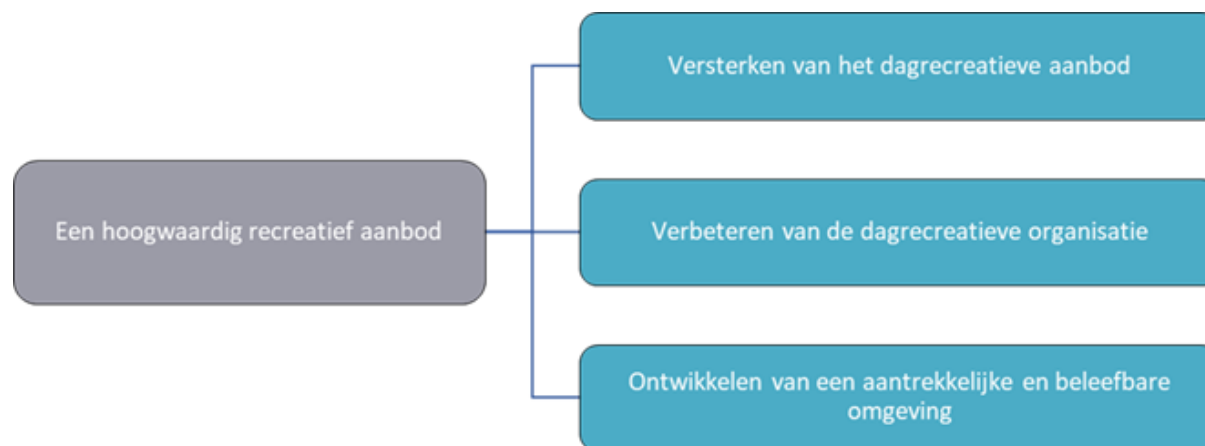
Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Het vergroten van een samenhangend aanbod van musea en voorzieningen, amateur- en professionele cultuurbeoefening	Toelichting
		Een cultuurcoach inzetten om cultuuraanbieders met elkaar in contact te brengen voor informatie-uitwisseling, afstemming en meer samenwerking tussen cultuur, sport en welzijn.	
		Periodiek overleg vanuit een thematische opzet met onze partners uit het cultuurveld (Cultuurplatform Waadhoeke) om ons beleid te toetsen op doelmatigheid, nieuwe ontwikkelingen tijdig te signaleren en het creëren van mogelijkheden tot verdere afst	
Status Berap I	Status Berap II	Bevorderen deelname aan cultuur door jong en oud en we zetten in op cultuur als instrument voor het kunnen (blijven) meedoen in de maatschappij	Toelichting
		Het muziekonderwijs, het cultuureducatieprogramma 'Waadzinnig' en de amateurkunst subsidiëren, zodat kinderen en volwassenen in Waadhoeke de mogelijkheid hebben om hun talenten te ontdekken, in te zetten en verder te ontwikkelen.	
		Samen met het onderwijs de mogelijkheden onderzoeken om te komen tot een doorlopende leerlijn cultuureducatie (van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs).	De reden dat dit punt wat achter ligt op schema is dat we afwijken van de oorspronkelijke opzet om dit onderzoek zelf uit te voeren. Inmiddels zijn we in gesprek met een derde partij om dit onderzoek te trekken, dit in nauwe samenwerking met onderwijsveld, cultuurveld en gemeente.
		Een jaarlijkse bijdrage aan zowel het volwassenen- als het jeugdfonds sport & cultuur zodat ook personen met een smalle beurs aan cultuur kunnen deelnemen.	
		Uitvoering van de Pilot drempelloos sporten en cultuurdeelname voor jongeren in het voortgezet onderwijs.	

		Samen met het onderwijs en Sport Fryslân is er een kennismakingsprogramma sport en cultuur voor het voortgezet onderwijs 'De Rijke Schooldag'.	
Status Berap I	Status Berap II	Behouden en stimuleren van onze meertaligheid en stimuleren, als belangrijk onderdeel van onze identiteit.	Toelichting
		Utfiering fan it gemeentlik taalbelied troch it jaan fan subsydzjes foar de útfiering fan taalaksjes en taalaktiviteiten.	
		Mear gearwurking organisearje tusken (taal)organisaasjes. It fergrutsjen fan de sichtberens en posysje fan it Frysk, Biltsk en Frjentsjerters yn ús regio troch de ynset fan in meertaligenskoördinator.	
		Oerlis mei ús taalpartners fia it Taalplatfoarm Waadhoeke om meertaligens te stimulearjen en nije aktiviteiten te ûntwikkeljen.	
Status Berap I	Status Berap II	Cultuur biedt iedereen die in Waadhoeke woont, werkt of verblijft de gelegenheid tot ontwikkeling en ontmoeting, tot genieten, ontdekken en meedoen	Toelichting
		ARCADIA: Na 2022 vindt in 2025 de tweede editie van ARCADIA plaats. Een cultuurhonderddagse in Fryslân met als thema Grûn. Met ondersteuning van Arcadia, de inzet van onze inwoners en cultuurveld willen we Grûn vertalen in aansprekende projecten	

Recreatie**Wat willen we bereiken?****Wat gaan wij daarvoor doen?**

Status Berap I	Status Berap II	Versterken van het dagrecreatieve aanbod	Toelichting
●		Productontwikkeling op basis van beleving/verhalen zowel voor Franeker als het landschap.	
●		Productontwikkeling aan de Waddenkust met passende activiteiten die de beleving van rust en ruimte versterken (o.a. Dijk van een Wijf).	
●		Verkennen van een bredere openstelling van bezienswaardigheden en attracties met eigenaren/beheerders (o.a. Bunker Koehool).	
Status Berap I	Status Berap II	Ontwikkelen aantrekkelijke en beleefbare omgeving	Toelichting

		Versterken van het centrum van Franeker.	
		Realisatie van een dijktrap en twee natuurbeleefplekken vanuit het project 'Op paad lans it Waad'	
		Ondersteuning van stichting Bunker Koehool bij de renovatie en het verbreden van de openstelling van de bunker en Stichting Rembrandt & Saskia en DOM Barradeel (It Spoarpaed) bij het verder brengen van hun plannen.	
		Locatieonderzoek naar wat er nodig is voor het bevaarbaar maken van de recreatieve vaarrondjes: rondje St.Annaparochie en rondje Lytse Farwegen.	
		Het landschap en de cultuurhistorie van de streken/dorpen beleefbaar en zichtbaar maken.	
Status Berap I	Status Berap II	Verbetering dagrecreatieve organisatie	Toelichting
		Ontwikkelen van optimale routevoorzieningen. We denken mee over welke kansen en mogelijkheden een mogelijk nieuw Provinciaal fonds voor boerenlandpaden biedt.	
		Ontwikkelen van clusters van voorzieningen (Toeristische Overstap Punten, TOP's) op strategische plekken langs bekende routes. Concreet realiseren we een TOP in Franeker.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

6 - Plan sport-, speel-, en ontmoetingsplekken Franeker West

De buurtparticipatie is afgerond en de offertes zijn ontvangen. Nu breekt de fase van fondsenwerving en realisatie aan. De gemeentelijke bijdrage is € 60.000. Dit bedrag is gereserveerd in de bestemmingsreserve beheerplannen. De vrijval van het bedrag uit de reserve staat onder de algemene dekkingsmiddelen.

7 - De Trije Franeker

In het raadsmemo van oktober 2024 bent u erover geïnformeerd dat de werkzaamheden die verband houden met het beheer en exploitatie van de Trije vanaf 2025 uitgevoerd worden door Stichting Sportbedrijf Waadhoeke onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Er is inmiddels een aantal maanden op deze wijze gewerkt waardoor een globale prognose van de lasten en baten is gemaakt. Op basis van deze prognose verwachten wij een overschrijding van afgerond € 150.000 die o.a. wordt veroorzaakt door beheerkosten en hoge gas- en energieprijzen.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	Onderwerp	I/S	Lasten	Baten
6	Plan sport- speel- en ontmoetingsplekken Franeker West	I	-60.000	
7	De Trije Franeker	I	-150.000	

Voortgang incidentele budgetten

Budget pilot sport & cultuur

We geven uitvoering aan de pilot.

	Begroting	Besteding	Restant
Pilot sport en cultuur	250.000	43.110	206.890

Bijdrage sportcomplex Oudebildtzijl

Men is bezig met tweede fase. In 2024 is het ontwerp afgerond en is door de gemeente een vergunning verleend. Aangezien de vereniging een deel zelf financiert wordt door hen nu gewerkt aan fondsenwerving. De uitvoering is afhankelijk van de geworven financiële middelen en zal naar verwachting begin 2026 starten.

	Begroting	Besteding	Restant
Bijdrage sportpark Ouwesyl	213.241	10.026	203.215

Plan verduurzamen maatschappelijk vastgoed - accommodatiebeleid

De besluitvorming accommodatiebeleid wordt voor de zomer verwacht. Daarna volgt actualisatie onderhoud-, beheer- en verduurzamingplannen.

	Begroting	Besteding	Restant
Plan verduurzamen maatschappelijk vastgoed - accommodatiebeleid	100.000	-	100.000

Sportvelden Waadhoeke - inrichtingselementen en verlichting 2024-2026

Conform het raadsvoorstel van 15-02-2024 is het vervangen van de (deels) afgekeurde inrichtingselementen en verlichting gepland in de jaren 2024-2026. De uitvoering gaat gepaard met de planning van de renovatiewerkzaamheden van de betreffende velden.

	Begroting	Besteding	Restant
Sportvelden Waadhoeke - inrichtingselementen en verlichting 2024-2026	108.310	5.605	102.705

Vervangen sportvelden

De uitvoering van de werkzaamheden is afhankelijk van de uitkomsten van het accommodatiebeleid en de uitkomsten van de KIWA van de Kunstgrasvelden. De kosten welke tot op heden zijn gemaakt betreffen onderzoek- en keuringskosten.

	Begroting	Besteding	Restant
Vervangen sportvelden	1.200.000	24.049	1.175.951

Arcadia 2025

Op de post ARCADIA is € 4.000 uitgegeven m.b.t. een ARCADIA/cultuurbijeenkomst in maart jl. Daarnaast is in januari een beschikking afgegeven aan de ARCADIA organisatie Leeuwarden van € 140.000.

	Begroting	Besteding	Restant
Arcadia 2025	200.000	146.793	53.207

Monumenten

Afgelopen periode zijn er meerdere verkennende gesprekken gevoerd met potentiële bestuursleden voor de nieuw op te richten stichting ten behoeve van De Oude Smidse. Er is een eerste opzet gemaakt voor een zogenaamde 'tender' om bestuursleden te werven voor de nieuw op te richten stichting. Vermoedelijk wordt deze in mei/juni openbaar gemaakt.

De post overige monumenten bestaat uit meerdere budgetten voor o.a. monumentenbeleid, archeologie en een Kerkenvisie. Veel komt samen in de nota erfgoedbeleid waar dit jaar een start mee is gemaakt. Ook is de inventarisatie t.b.v. de Kerkenvisie (enquête) dit voorjaar gestart. Dit heeft nog niet geleid tot uitgaven op dit grootboeknummer.

	Begroting	Besteding	Restant
Restauratie Oude Smidse Franeker	268.000		268.000
Overige monumenten	159.234		159.234

Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

De Bibliotheken Noord Fryslân heeft extra middelen aangevraagd voor de komende wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen). De gemeente heeft hiervoor met de septembercirculaire 2024 een decentralisatieuitkering ontvangen (zie begrotingswijziging 1.08, bedragen met een bestedingsdoel). Zie begrotingswijziging 1.07. De subsidie is inmiddels uitbetaald.

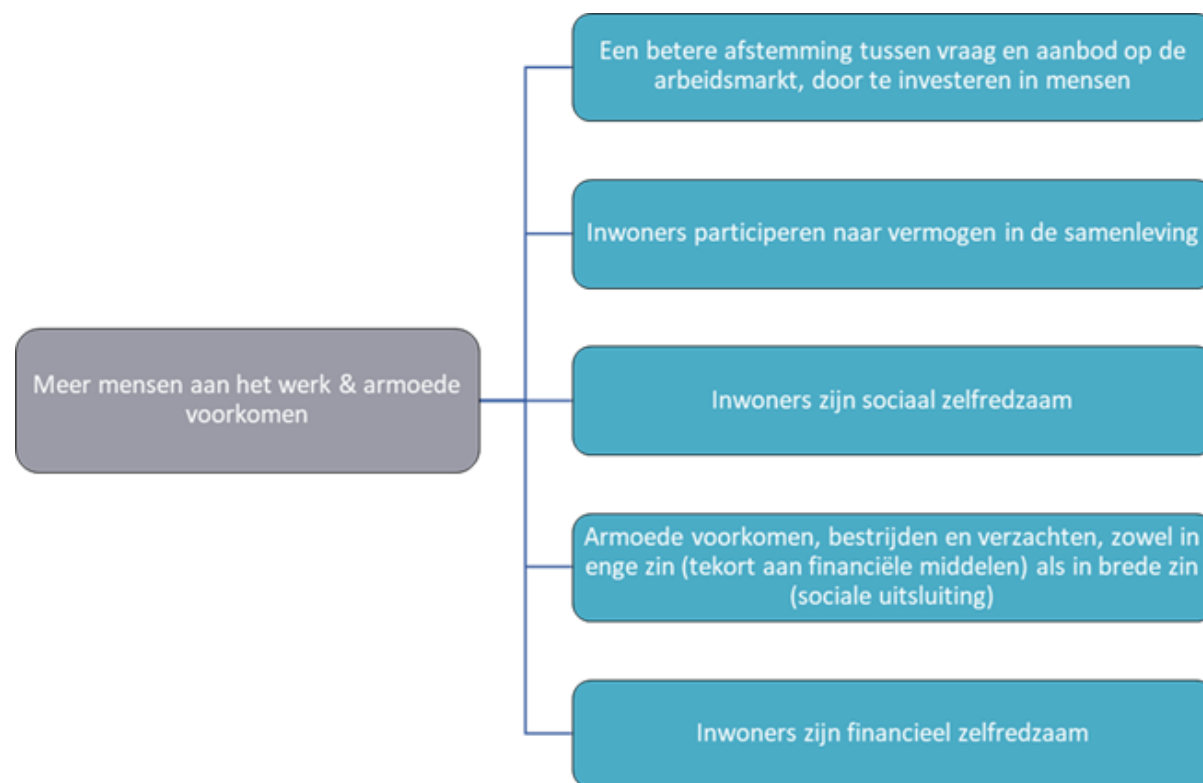
	Begroting	Besteding	Restant
Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen	138.387	138.387	-

Programma 7 Sociaal Domein

Participatie

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Inwoners participeren naar vermogen in de samenleving	Toelichting
		Subsidiëren van welzijnsorganisaties met als doel een passend, laagdrempelig aanbod voor inwoners die niet kunnen participeren via werk.	
		Als onderdeel van de inkoop begeleiding en dagactiviteit WMO wordt onderzocht hoe de gemeente en Sociale Dienst kunnen stimuleren dat betaald werk voor een groep inwoners een alternatief wordt voor dagbesteding vanuit WMO.	
		In samenwerking met ketenpartners bevorderen dat 80 inwoners van Waadhoeke werken aan hun participatie en re-integratie in de Groeituin te Wier.	Op dit moment (begin Q2 2025) nemen bijna 30 inwoners deel aan activiteiten in de Groeituin. Er wordt door de verschillende ketenpartners (Dienst, Gebiedsteam, Pastiel en anderen) gewerkt aan optimalisatie van de Groeituin voor diverse doelgroepen. In deze pilotperiode voeren we daarnaast in Groeituin-verband pilots uit om de Groeituin te positioneren in de 'beweging van zorg naar werk'
Status Berap I	Status Berap II	Inwoners zijn financieel zelfredzaam	Toelichting
		Er wordt een nieuw beleidskader vastgesteld, met als doel schulddienstverlening en vroegsignalering en met name de samenhang daartussen te versterken.	
		Continueren van het Brede Kindpakket om kinderen mee te laten doen aan sport, cultuur en educatie en zorgen voor nog meer bekendheid en gebruik daarvan.	

		Voortzetten van het Participatiefonds voor volwassenen.	
Status Berap I	Status Berap II	Inwoners zijn sociaal zelfredzaam	Toelichting
		Subsidiëren van bereikbare collectieve voorzieningen voor het vergroten van (basis)vaardigheden van kwetsbare inwoners, zoals taalvaardigheid en digitale vaardigheid.	
Status Berap I	Status Berap II	Maatschappelijke uitsluiting door schuldenproblematiek voorkomen	Toelichting
		Naar aanleiding van de evaluatie naar de aanpak van Vroegsignalering in 2023 willen we in 2024 vroegsignalering verder verbeteren. Onder meer door een effectieve koppeling tussen vroegsignalering en schulddienstverlening.	
		We actualiseren het schulddienstverleningsbeleid in het kader van het beleidsprogramma Bestaanszekerheid 2024 – 2028.	
		We continueren het brede Kindpakket om kinderen mee te laten doen aan sport, cultuur en educatie en zorgen voor nog méér bekendheid en gebruik daarvan. We zetten ook het Participatiefonds voor volwassenen voort.	
Status Berap I	Status Berap II	Armoede voorkomen, bestrijden en verzachten, zowel in enge (tekort aan financiële middelen) als in brede (sociale uitsluiting) zin	Toelichting
		Het beleidskader Bestaanszekerheid (2024) wordt geïmplementeerd en uitgevoerd op basis van een Uitvoeringsprogramma.	

Status Berap I	Status Berap II	Een betere afstemming tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt door te investeren in mensen	Toelichting
		Er komt een goede aansluiting op het Sociaal Economisch Actieprogramma (SEAP) ten behoeve van o.a. uitstromers uit het Pro/Vso onderwijs.	Onderdeel van het SEAP zijn werkleercarroussels. Dat zijn oriëntatieprogramma's waardoor inwoners kennis kunnen maken met kansrijke beroepssectoren van onze regio. Uitstromers uit Pro-Vso-onderwijs kunnen hieraan meedoen, als dit door henzelf of hun begeleiders een passende route of interventie wordt gevonden. Ook veel andere doelgroepen maken gebruik van deze carroussels.
		Meer inwoners worden succesvol en duurzaam uitkeringsonafhankelijk door de samenwerking tussen het Werkleerbedrijf en de Dienst SoZaWe in de lijn van de Businesscase Werkleerbedrijf (2022).	
		Effectmonitoring van het instrumentarium Breed Offensief 2023 (om meer mensen met een arbeidsbeperking bij de arbeidsmarkt te betrekken) en proactieve inzet hiervan.	
		Het SEAP initieert werk(leer)carroussels waar inwoners met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt zich kunnen kwalificeren voor een kansberoep in de regio.	

Samenleving

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Inwoners van Waadhoeke kijken naar elkaar om	Toelichting
		We sluiten vanuit de WMO aan bij het Gezond en Actief Leven Akkoord Waadhoeke (GALA) en het Fries Integraal Zorgakkoord (Frlza), met name op het vlak van mentale weerbaarheid en GGZ.	
		De startnotitie sociale basis wordt uitgewerkt in een beleidsadvies samen met de startnotitie accommodatiebeleid.	
		Uitvoeren van het mantelzorgbeleid 2021 tot en met 2025.	
		Senioren (en 'nieuwe senioren') stimuleren en bewust maken van hun mogelijkheden om langer zelfstandig te wonen. Hiervoor wordt begin 2025 een plan opgesteld.	
Status Berap I	Status Berap II	Er is een thuis voor iedereen	Toelichting
		Uitvoeren van het convenant Weer Thuis waarbij het transferpunt wordt doorontwikkeld in verband met de nieuwe regionale urgentieverordening. Het transferpunt is momenteel een bemiddelende organisatie voor mensen die uit Beschermd wonen of maatschap	
		Opstellen van de per 2025 verplichte huisvestingsverordening voor urgent-woningzoekenden.	
		Opstellen van de kadernota Aanpak Dakloosheid (voorheen regiovisie Maatschappelijke Opvang, SDF).	Planning Sociaal Domein Fryslân is geactualiseerd. Verwachting: eind 2025.

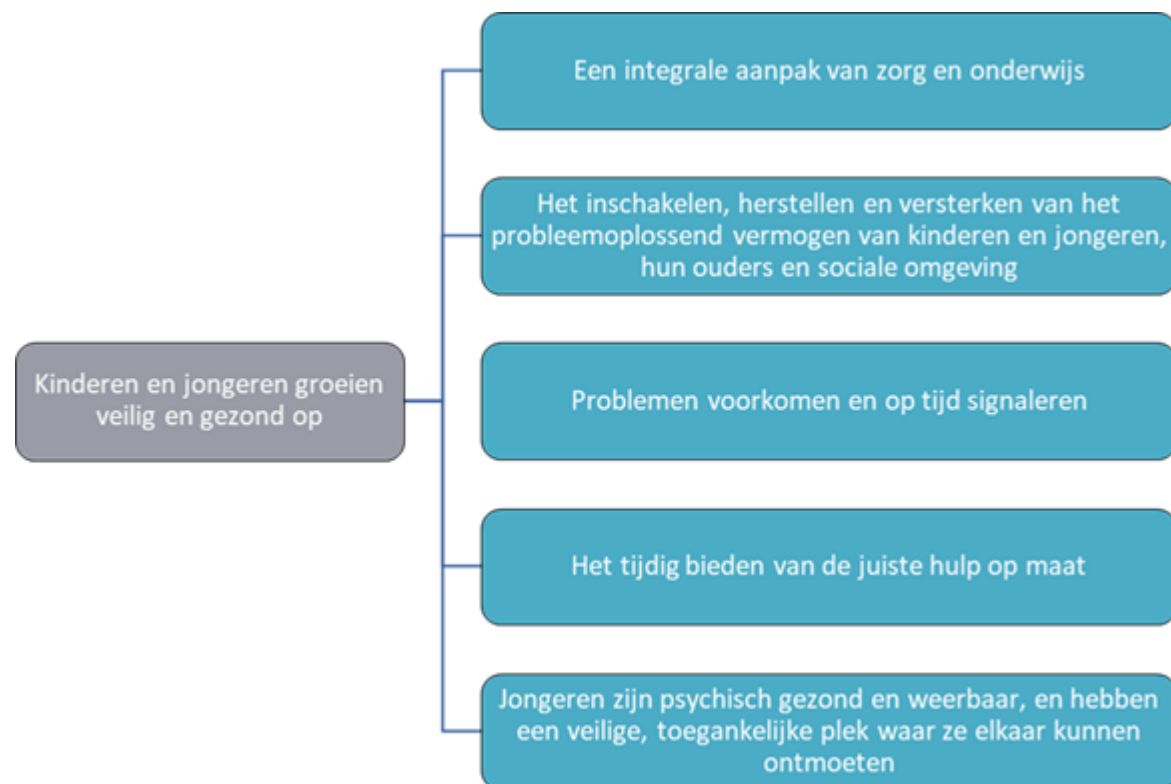
		Starten met een nieuwe inkoop Beschermd Wonen.	
		Aan de Woonvisie (Programma 9) bijdragen met een addendum Wonen en Zorg.	
		Besluitvormingsproces m.b.t. een crisis-bed, dat kan worden ingezet voor acute zorg en ondersteuning, zoals respijtzorg.	
Status Berap I	Status Berap II	Initiatieven van inwoners ondersteunen we	Toelichting
		Dorpen- en wijkencoördinatoren inzetten.	
		Initiatieven subsidiëren vanuit het dorpen- en wijkenfonds.	
		Het inzetten van dorps- en wijkbudgetten.	
		Initiatieven behandelen volgens het nieuwe initiatievenproces.	
Status Berap I	Status Berap II	Thuis is het veilig	Toelichting
		De meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling bij de lokale professionals (medewerkers op scholen, kinderopvang, bij de politie en de gemeente) meer onder de aandacht brengen door middel van voorlichting en/of training.	
		Uitvoeren van het Fries actieplan voor aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties.	
Status Berap I	Status Berap II	Iedereen doet mee	Toelichting
		Er wordt onderzoek gedaan of en hoe het aanbod van algemene voor iedereen toegankelijke voorzieningen kan worden uitgebreid om zodoende dure maatwerkvoorzieningen te verminderen.	

		Er wordt uitvoering gegeven aan het convenant Weer Thuis	
		Er wordt een regiovisie Maatschappelijke Opvang gemaakt vanuit Sociaal Domein Fryslân. Hierbij is een belangrijk punt dat er gekeken wordt naar opvang nabij de eigen omgeving.	
		Er wordt uitvoering gegeven aan de regiovisie Beschermd Wonen. De kanteling wordt doorgevoerd naar beschermd thuis.	
		Er wordt een plan ontwikkeld voor de komende jaren waarbij ondersteuning zonder indicatie gestalte krijgt. Het gaat hierbij om de waakvlamfunctie. Deze ondersteuning richt zich op mensen met psychische en/of (licht) verstandelijke beperkingen.	
		We willen dat inwoners en de gemeente in goed vertrouwen met elkaar samenwerken om tot passende oplossingen te komen en inwoners meer bewust laten worden van hun eigen mogelijkheden en hun leefomgeving.	
		Senioren (en “nieuwe senioren”) bewust maken van hun eigen kracht, mogelijkheden en verantwoordelijkheden welke bijdragen aan langer zelfstandig wonen.	
		Component zorg wordt toegevoegd aan de woonvisie.	
Status Berap I	Status Berap II	Alle inwoners hebben de kans om mee te doen	Toelichting
		Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda Diversiteit en Inclusie 2023-2025.	
		Voortzetting van de pilot Sport en Cultuur.	
		Het project inkoop begeleiding en dagactiviteiten wordt uitgevoerd om ervoor te zorgen dat de ondersteuning goed aansluit bij de veranderende behoeften van verschillende doelgroepen en duurzaam en toekomstbestendig is.	

		Ontwikkelen van een waakvlamfunctie/nazorg voor ondersteuning zonder indicatie voor mensen met psychische en/of (licht) verstandelijke beperkingen.	
		Vanuit het dorpen- en wijkenfonds faciliteren wij initiatieven van onderop, die bijdragen aan de participatie en sociale cohesie in onze dorpen en wijken.	
		Bestaande subsidierelaties voortzetten in het voorliggend veld op het gebied van welzijn en sport.	
Status Berap I	Status Berap II	Er is een effectief discriminatiebeleid	Toelichting
		De maatregelen uit de Uitvoeringsagenda Inclusie en Diversiteit 2023-2025 uitvoeren door inzet van een inclusiecoördinator. Prioritering van die maatregelen vindt plaats op basis van actualiteit en input vanuit ketenpartners.	
		Werken aan (h)erkenning, kennis en bewustwording omtrent discriminatie en racisme met behulp van een publiekscampagne.	
		Er wordt een halfjaarlijks themaoverleg georganiseerd om de voortgang van de uitvoeringsagenda te monitoren.	Dit wordt in Q2-2025 georganiseerd.

Jeugd

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Een integrale aanpak van de zorg met het onderwijs	Toelichting
Status Berap I	Status Berap II	Problemen voorkomen en op tijd signaleren	Toelichting
		Versterken eigen kracht en samenkracht via de samenwerking met informele steun(figuren). Vanuit bestaande relaties versterken we het gewone leven van jeugdigen.	
		Het Regionale Uitvoeringsplan Zorg en Onderwijs 2023, opgesteld op basis van de Regiovisie Jeugd, Waadhoeke-bestendig maken door een goede samenwerking met de ketenpartners.	
		Het jeugddomein is onlosmakelijk verbonden met het gemeentelijke sociaal domein en het brede sociaal domein. We benaderen de “problematiek” vanuit meerdere invalshoeken en we voorkomen zwaardere zorg.	
		Gebiedsteams zijn aanwezig op meerdere vindplaatsen zoals bijvoorbeeld scholen.	
		Het zorglandschap voor de jeugd is inzichtelijk waarbij we gebruik maken van de beschikbaarheidswijzer van SDF die in 2025 verbeterd wordt.	
		Meer inwoners worden gestimuleerd gebruik te maken van de dienstverlening van HomeStart (Humanitas). Homestart biedt laagdrempelige gezinscoaching aan, gericht op het vergroten van competenties van ouders om kinderen te begeleiden in schoolloopbaan	

		Met de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 als richtinggevend kader ontwikkelen we gebiedsteams met voldoende kennis en expertise. Er wordt gewerkt aan een goede verbinding met huisartsen, specialistische zorg en andere lokale voorzieningen. Gebiedst	
		Vanuit de gebiedsteams verstevigt de kwaliteitsadviseur de basis voor de uitvoering in het sociaal domein en de procesregisseur bewaakt de doelmatigheid van de in te zetten jeugdhulp.	
Status Berap I	Status Berap II	Preventie en vroegsignalering	Toelichting
		De verscherpte inkoop van specialistische jeugdhulp geeft aanleiding om te volgen of er in 2024 leemtes in het preventieve aanbod ontstaan. De algemeen toegankelijke voorzieningen moeten aan de voorkant een voldoende sterke sociale basis vormen.	
		We onderzoeken of de inzet van gebiedsteam medewerkers op de scholen hieraan bijdraagt.	
Status Berap I	Status Berap II	Het tijdig bieden van de juiste hulp op maat	Toelichting
		De basis in gebiedsteams is op orde zodat het gebiedsteam kan werken volgens het orderingsprincipe voor het bepalen van de zorgzwaarte.	
		De Hervormingsagenda en Uitvoeringsagenda Jeugd zijn leidend. We leggen het accent op het normaliseren bij inzet van hulp.	
		We monitoren de uitvoering van de Jeugdwet en maken duidelijk waar verbetering nodig is.	

Status Berap I	Status Berap II	Jongeren zijn psychisch gezond en weerbaar, en hebben een veilige, toegankelijke plek waar ze elkaar kunnen ontmoeten	Toelichting
		In 2025 is er een regietafel Jeugd actief met als doel de ketenaanpak te evalueren en bij te sturen. Daarnaast is er een ketenoverleg waarin wordt afgestemd over uit te voeren interventies en werkafspraken.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

8 - Minder meerkosten jeugdwet

Voor de extra inzet van de procesregisseur en de kwaliteitsadviseur is extra budget nodig. Zie Voortgang incidentele budgetten.

Tussenrapportage Dienst

De tussenrapportage van de Dienst over het eerste kwartaal is nog niet binnen.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	Onderwerp	I/S	Lasten	Baten
8	Procesregisseur en kwaliteitsadviseur	I	-35.000	

Voortgang incidentele budgetten

Toeslagenaffaire

Het budget is bedoeld voor inzet in 2025 en 2026. De voorlopige prognose van de kosten 2025 komt uit op € 50.000.

	Begroting	Besteding	Restant
Toeslagenaffaire	200.000	-	200.000

Minder meerkosten Jeugdwet

Dit budget betreft de incidentele inzet procesregisseur en kwaliteitsadviseur bij het gebiedsteam. Beide functies worden ingezet vanaf 1 januari 2025. Het budget is berekend op € 130.000 per jaar gebaseerd op 48 uur inzet personeel in dienst. Omdat het om incidentele inzet gaat is er gekozen voor inhuur. Deze is duurder dan eigen formatie. Daarnaast blijkt dat de inzet van 48 uur niet toereikend is voor de omvang van de opdracht vanwege de parallelle traject ketengerichte aanpak jeugdhulp. Er is extra budget nodig. De kosten in 2025, gebaseerd op de inzet van 48 uur per week, komen naar verwachting uit op € 250.000. Extra benodigde inzet van 16 uur komt op € 45.000 vanaf 1 mei 2025. Per saldo wordt een aanvullend budget van € 35.000 gevraagd. Dekking kan plaatsvinden ten laste van de reserve sociaal domein overeenkomstig de eerdere besluitvorming.

	Begroting	Besteding	Restant
Inhuur procesregisseur en een kwaliteitsadviseur	260.000	66.325	193.675

Infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijf

Er zijn nog geen uitgaven geweest in het kalenderjaar.

	Begroting	Besteding	Restant
Infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijf	196.504	-	196.504

Pilot Groeituin

Er lijkt sprake van een nadeel van € 75.705 op de kosten van de Groeituin omdat de bijdrage van Waadhoeke inclusief btw in rekening is gebracht. Hierover is nog overleg gaande en volgt afstemming met de fiscalist. Bij Berap II wordt duidelijkheid verwacht.

	Begroting	Besteding	Restant
Pilot Groeituin jaarschijf 2025	300.000	375.705	-75.705

Programma 8 Volksgezondheid en Milieu

Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Iedereen heeft de kans om zo gezond mogelijk te leven en de best mogelijke gezondheid te ervaren	Toelichting
		Sport, beweging en een gezonde leefstijl stimuleren en faciliteren.	
		Een gezonde leefstijl bevorderen bij kinderen en jongeren door het aanstellen van een JOGG-regisseur.	
		Het vergroten van zelfmanagement en gezondheidsvaardigheden door middel van ondersteuning van programma's op het gebied van lezen, rekenen en digitale vaardigheden, bijvoorbeeld via het Digi-taalhuis.	
		De toegankelijkheid van het sportaanbod vergroten en werken aan een sociaal veilig en inclusief sportklimaat door de inzet van de verenigingsondersteuner en het inclusieve sportaanbod.	
		Inzetten op een rookvrije generatie. Hiervoor gaan we het aantal rookvrije locaties uitbreiden met name bij kinderopvanglocaties, scholen en sportaccommodaties.	
		Er is een netwerksamenwerking rondom alcoholproblematiek met daarbij specifieke aandacht voor vroegsignalering.	De eerste stappen hiertoe zijn gezet. Dit krijgt nader vervolg in het P&H-plan (gereed Q3/Q4-2025).
Status Berap I	Status Berap II	Alle Waadhoeikers kunnen vitaal ouder worden en een betekenisvol leven leiden	Toelichting
		Sport en beweegparticipatie van ouderen vergroten door het uitbreiden van het beweegaanbod.	
		Op basis van het wettelijke kader breiden we het aanbod van valpreventie uit.	
		Onze inwoners kunnen zo lang mogelijk thuis blijven wonen door inzet van interventies gericht op (het vergroten) van vitaliteit, veerkracht en lichamelijke activiteiten, zoals Sociaal Vitaal.	

		Er is passend en laagdrempelig aanbod om eenzaamheid te voorkomen of te verminderen. Dag!enDoen! is hiervan een voorbeeld. Ook de inzet van Welzijn op Recept kan bijdragen aan het verminderen van eenzaamheid.	
		Participatie van ouderen bevorderen om zingeving en veerkracht te vergroten door inzet van bestaande subsidierelaties in het maatschappelijk veld.	
		Waadhoeke is een dementievriendelijke gemeente. We brengen hiervoor onder andere de training 'Goed omgaan met dementie' zowel intern als extern onder de aandacht.	
		Conform het mantelzorgbeleid 2023-2024 ondersteunen we (jonge) mantelzorgers.	
Status Berap I	Status Berap II	In Waadhoeke heeft iedereen de kans om mentaal gezond op te groeien, te wonen en te werken	Toelichting
		Er is laagdrempelig (mentaal) zorg- en ondersteuningsaanbod.	
		Een blijvende inzet voor het vergroten van de weerbaarheid en veerkracht, specifiek voor jongeren door de inzet van rots & water trainingen, KIES-trainingen, het meidenwerk en voorlichting over sexting en grooming.	
		Er wordt onderzocht of 'STORM-aanpak' een passende interventie is ten behoeve van suïcide preventie.	De STORM-aanpak maakt onderdeel uit van het Frieslandbrede transformatieplan mentale gezondheid en veerkracht. Het college heeft in april ingestemd met de inhoudelijke lijn van dat plan. Indien de transformatieaanvraag mentale gezondheid wordt gehonoreerd (i.h.k.v. FrIZA), dan kunnen er transformatiegelden vrijkomen, o.a. voor de uitvoering van STORM. Dit proces moet eerst afgewacht worden.

Status Berap I	Status Berap II	De leefomgeving van Waadhoeke is zo ingericht dat gezond leven gemakkelijk is, het biedt gelegenheid tot meedoen en ontmoeting. Inwoners voelen zich er prettig en verbonden met elkaar	Toelichting
		Er wordt gewerkt aan een omgeving die uitnodigt tot bewegen, (buiten)spelen en ontmoeten.	
		Met de invoering van de Omgevingswet is gezondheid een vast en belangrijk onderdeel geworden bij de belangenafweging in ruimtelijk beleid.	
		Inzet op een rookvrije omgeving.	
		Met de inzet van onder andere 'Voel je Goed!' stimuleren gezond voedselaanbod.	
		Er is een lokale aanpak omtrent gezondheidsverschillen. We passen daarvoor gezondheidsbevordering via de leefomgeving met voorrang toe in dorpen en wijken met gezondheidsachterstanden.	

Milieu

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Door het jaar heen verbruiken we niet meer energie dan we zelf duurzaam opwekken (energieneutraal in 2040)	Toelichting
		Inwoners met een woning met een WOZ-waarde beneden het gemeentelijk gemiddelde en een energielabel D, E, F of G kunnen een subsidie aanvragen voor verduurzamingsmaatregelen.	
		Eigenaar-bewoners kunnen een subsidie aanvragen waarmee een energieadvies (deels) vergoed kunnen krijgen. Naast een maatwerkadvies, een luchtdichtheidsadvies en een warmtescan, is er ook de mogelijkheid om een ecologische quickscan deels bekostigd	
		Starten met een bronnenonderzoek om inzichtelijk te krijgen welke strategische warmtebronnen er in de regio Waadhoeke/Harlingen zijn, die gebruikt kunnen worden als basis voor de nieuwe versie van de Transitie Visie Warmte.	
		Starten met het gebiedsontwikkelingsproces Klimaatlandschap naar aanleiding van de onderzoeksresultaten waar de raad mee heeft ingestemd.	
		Met de Duurzaamheidslening en met de Verzilverlening ondersteunen we inwoners met het verduurzamen van hun woning.	
		Het energieloket van de gemeente (website Waadhoeke) wordt, door de structurele middelen vanuit het rijk, de plek waar inwoners informatie kunnen inwinnen en subsidies en leningen kunnen aanvragen voor het verduurzamen van hun woning.	
Status Berap I	Status Berap II	De huidige ecologische waarden in stand houden of - daar waar het kansrijk is - herstellen of versterken. Waadhoeke streeft naar een eigen ecologische hoofdstructuur.	Toelichting

		In kernen een gedeelte van het traditioneel gazonbeheer omvormen naar extensief gazonbeheer. In 2025 blijven we dit doen op die plekken waar vanuit de evaluatie in 2024 nut en noodzaak wordt aangetoond.	
		Maaien en afvoeren in het kader van circulair bermbeheer (gras en hekkelspecie). Het areaal aan gras dat afgevoerd is en voor circulair bermbeheer ingezet kan worden is toegenomen. In 2025 blijven we dit doen, waar nodig wordt het proces en de hoeveelheden geoptimaliseerd.	
		Doorgaan met het opwaarderen van gemeentelijke groene reststromen (bladeren en takken etc.) tot organische meststof en inzetten bij eigen beheer en onderhoud (rozenperken etc.).	
		Verkennen welke taluds ecologisch beheerd kunnen worden. Ook in 2025 worden er taluds (met name naast sloten en indien met beschikbaar materieel mogelijk) zo min mogelijk geklepeld en blijven delen vegetatie tussen maairondes door staan. Op de bolwerken in Franeker doen we hier een proef mee.	Hier is aandacht voor. Er zijn financiële en technische beperkingen die het ecologisch beheer (maaïen en afvoeren) van taluds en oevers nog in de weg staan.
		Meer aandacht voor kleinschalige wensen van inwoners ten behoeve van biodiversiteit. In het groenbeheerplan is (beperkt) financiële ruimte beschikbaar om aan kleine wensen van inwoners die passen binnen de gemeentelijke wensen te voldoen. Zo worden	
		We geven uitvoering aan de actiepunten van het Biodiversiteitsactieplan (BAP) en vanaf 2025 aan de acties van de nog vast te stellen geactualiseerde duurzaamheidsagenda.	
Status Berap I	Status Berap II	Maximale inzet op verbeteren van afvalscheiding, bewustwording, afvalpreventie, verwerking en hergebruik/circulaire economie	Toelichting
		Deelnemen aan de zwerfafvalcampagne 'Friesland Schoon'.	
		Het periodiek monitoren van de aanwezigheid van zwerfafval in gebieden.	

		Met twee voorbeeldlocaties meedoen aan de opdrachtgeversaanpak voor circulair bouwen.	
		De samenwerking uitbreiden met de landbouw voor lokaal hoogwaardig (her)gebruik van groene reststromen.	
		Aansluiten bij nieuwe circulaire grondstoffenketens.	
		Analyses doen naar de samenstelling van het restafval uit huishoudens.	
		Meedoen aan de bewustwordingscampagne 'Samen Halen We Alles Eruit'.	
		Inzetten op de optimalisatie van gescheiden inzameling.	
		Deelnemen en uitvoering geven aan de ambities van de vereniging Circulair Fryslân.	
Status Berap I	Status Berap II	Ons donker buitengebied behouden en versterken	Toelichting
		Vervangen van bestaande verlichting op een aantal kerken in Waadhoeke en zorgen dat deze milieuvriendelijk zijn.	
		Doorgaan met het versterken van de beleving van donkerte en het bewustzijn van deze waarde, bij onze inwoners, bedrijven en de eigen medewerkers. Zo sluiten we ons aan bij de 'Nacht van de nacht'. We verspreiden informatie over het initiatief via onze communicatiekanalen.	
		In gesprek gaan met lichtbroneigenaren over bestaand licht en sluiten ons aan bij aanvragen om lichthinder te voorkomen met nieuwe verlichting.	
		Het goede voorbeeld geven door het gemeentelijk licht sober te maken.	

Status Berap I	Status Berap II	Onze bodem en ondergrond beheren, beschermen en benutten.	Toelichting
		Actualiseren van de Nota Bodembeheer en Bodemkwaliteitskaart.	
		Registren van nieuwe bodemkwaliteitsinformatie en actualiseren van de informatievoorziening in het Bodeminformatiesysteem (shared service).	
		We zijn actief partner van Salta: Kenniscluster Verzilting.	
		Onderzoek doen naar en monitoren van de vitaliteit van de landbouwbodem (incl. Bodemleven).	

Wat zijn de financiële afwijkingen?

9 - Onderhoud en voorziening begraafplaatsen

Zowel de inkomsten als uitgaven voor wat betreft het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen als de mutatie op de voorziening begraafplaatsen zijn de afgelopen jaren meerdere keren incidenteel bijgesteld. De lasten en baten zijn duidelijk in beeld gebracht en de budgetten zijn structureel gecorrigeerd. De begrotingswijziging is budgettair neutraal.

10 - Milieustraat Omrin

De kosten voor de milieustraat worden beïnvloed door tariefswijzigingen door marktwerving, schommelende energieprijzen, seizoensinvloeden, het gebruik van de milieustraat etc. Ten opzichte van de kosten zoals deze tijdens de begroting bekend waren zijn per 01-01-2025 het verwerkingstarief voor hout, kunststof en vlakglas verhoogd. Daarnaast zijn onder andere de uurtarieven voor op zaterdag werken verhoogd en is er een nieuwe kraan aangeschaft die gepaard gaat met hogere kosten. Op basis hiervan bedragen de verwachte meerkosten voor de Milieustraten in 2025 € 67.000.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	Onderwerp	I/S	Lasten	Baten
9	Voorziening en onderhoud begraafplaatsen	S	-172.000	172.000
10	Milieustraat Omrin	I	-67.000	

Voortgang incidentele budgetten

Actualisatie duurzaamheidsagenda

	Begroting	Besteding	Restant
Actualisatie duurzaamheidsagenda	215.000		215.000

Omvorming grindpaden naar duurzamere/onderhoudsarme paden begraafplaatsen

Het project is inmiddels aanbesteed op basis van een raamovereenkomst en de werkzaamheden zijn gestart en zullen naar verwachting in 2025 worden afgerond.

	Begroting	Besteding	Restant
Omvorming grindpaden naar duurzamere/onderhoudsarme paden begraafplaatsen	280.000	-	280.000

Programma 9 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Wat willen we bereiken?

Wat gaan wij daarvoor doen?

Status Berap I	Status Berap II	Er is aandacht voor de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad, ruimte voor nieuwbouw, aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid. Er is voldoende aanbod van betaalbare huur- en koopwoningen.	Toelichting
●		We gaan en blijven volgens het concept van 'maatwerk' in gesprek met dorpsbelangen, plaatselijke belangen en wijk- en buurtverenigingen.	
●		In de lijn van het gemeentelijk woningbouwprogramma wordt gewerkt aan een groot aantal woningbouwlocaties. Variërend van enkele woningen in kleinere dorpen tot meer grootschalige locaties in bijv. Franeker of Sint Annaparochie.	

		In de te maken prestatieafspraken tussen corporaties, huurdersverenigingen en gemeenten komen deze thema's nadrukkelijk aan bod.	
Status Berap I	Status Berap II	In 2032 is Waadhoeke een gemeentedeckend Omgevingsplan vastgesteld	Toelichting
		Begin 2025 stellen we de Omgevingsvisie voor Waadhoeke vast.	Op verzoek van de raad volgt er na de zomer een kernsessie. Besluitvorming zal eind 2025 plaatsvinden.
		We werken verder aan het opstellen voor het Omgevingsplan voor Waadhoeke.	
Status Berap I	Status Berap II	Landschap, natuur en landbouw versterken elkaar duurzaam, zodat we kunnen blijven genieten van een gezond en divers landschap	Toelichting
		Via diverse acties uit de Duurzaamheidsagenda dragen we bij aan deze ambitie.	
		We subsidiëren het plan van Fûgelwacht Franeker en andere initiatieven en geven ook zelf het goede voorbeeld in onze beheerplannen.	
		In de Omgevingsvisie besteden we aandacht aan de uitgangspunten om te komen tot een gezond en divers landschap.	
		Bij planvorming (nieuwe ontwikkelingen) borgen we de landschappelijke inpassing.	
		We hebben overleg met de agrarische ondernemers. De landbouwadviseur is aanspreekpunt voor de sector en gaat in gesprek met de sector.	

Wat zijn de financiële afwijkingen?11 - Leges omgevingsvergunningen

Vanwege de invoering van de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging is de grondslag voor de leges omgevingsvergunningen gewijzigd. Daarbij is ook de hoogte van de leges per activiteit aangepast. Dit heeft als gevolg dat de opbrengsten in 2025 € 200.000 lager zijn dan verwacht.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	Onderwerp	I/S	Lasten	Baten
11	Leges omgevingsvergunningen	I		-200.000

Voortgang incidentele budgetten Subsidiëring stichting Herstel dorpen en Bidtdijken

Het rijk heeft eind 2023 een subsidie van zo'n 3,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het project Bidtdijken en de gemeente op 15 februari 2024 als cofinanciering 1,5 miljoen euro. Voor de uitvoering is een overeenkomst met de stichting aangegaan en voor het beschikbaar stellen van de middelen is een subsidiebeschikking afgegeven. Daarin is onder meer vastgelegd dat de 5 miljoen euro gefaseerd uitbetaald zal worden, waarvan 1,5 miljoen in 2024.

	Begroting	Besteding	Restant
Subsidiëring stichting Herstel dorpen en Bidtdijken	1.250.000	-	1.250.000

Algemene Dekkingsmiddelen

Uitkering gemeentefonds

De effecten van de septembercirculaire 2024 en de decembercirculaire 2024 zijn al in de begroting verwerkt met de eerste begrotingswijziging van 2025.

Onvoorzien met bestemming

Op de post onvoorzien met bestemming staan diverse budgetten geparkeerd. In het algemeen betreft dit ontvangsten gemeentefonds voor taakmutaties. Zodra bekend is hoe de taak zal worden uitgevoerd en welke kosten daar mee gemoeid zijn wordt door middel van advisering het benodigde budget overgeheveld naar het juiste taakveld. Er staan ook enkele budgetten niet zijnde gemeentefonds "geparkeerd" waarover nog advisering volgt.

Na de 4e begrotingswijziging 2025 staat er een budget van € 1.513.202 waarvan € 390.253 structureel en € 1.122.949 incidenteel ingezet kan worden.

Onderwerp	S/I	Bedrag	Vrijval
Reservering kapitaallasten vervanging tractie	(S)	177.716	
Reservering civiele kunstwerken	(S)	15.452	
Landelijke structuur interventieteams	(S)	6.000	
Wet goed verhuurderschap	(S)	27.000	
Procedure verkiezingsuitslag	(S)	9.000	
Energieprestatie gebouwen	(S)	9.400	
Dienstverlening gemeente armoede en schulden	(S)	100.000	
Compensatieregeling Voogdij 18+ (indexering)	(S)	11.000	
Wet betaalbare huur	(S)	34.685	
Subtotaal structureel		390.253	-
Wet Open Overheid (incidenteel)	(S) t/m 2026	67.000	
Versterking dienstverlening: Systeemleren	(S) t/m 2027	26.000	
Versterking dienstverlening: ondersteuning wijkteams	(S) t/m 2027	56.315	56.315
Versterking dienstverlening: Robuust rechtsbeschermingssysteem	(S) t/m 2027	58.000	
Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	(I)	27.094	
Veilig wonen	(I)	7.062	
Vervanging tractie	(I)	245.840	
Bijzondere bijstand en vroegsignalering	(I)	124.325	124.325
Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	(I)	122.624	
Taal voor ontheemden uit Oekraïne	(I)	28.198	
Maatwerkadviezen	(I)	120.000	
Energiecoaches	(I)	180.000	
Participatie beschut werk	(I)	60.491	
Subtotaal incidenteel		1.122.949	180.640
Totaal		1.513.202	180.640

Er zijn ontwikkelingen bij de volgende onderdelen:

- Versterking ondersteuning wijkteams € 56.315 incidenteel.

De Toegang vormt de poort en triagefunctie voor inwoners met een hulpvraag richting het gebiedsteam. Om de continuïteit van deze belangrijke toegangspoort te waarborgen en oplopende wachttijden voor inwoners te voorkomen is er tijdelijk extra capaciteit ingezet vanwege uitval door ziekte en inwerken nieuwe medewerkers.

- Bijzondere bijstand en vroegsignalering € 124.325 incidenteel.

Vanaf 1 januari 2024 voert het gebiedsteam de taak vroegsignalering schulden uit na de evaluatie van de pilot. Voor deze taak is structureel € 91.946 beschikbaar. Het budget is niet toereikend voor de uren die worden ingezet. Dit heeft onder andere te maken met het opstarten van deze taak. In 2025 zal de balans opgemaakt worden hoeveel fte structureel nodig is en op welke wijze die gerealiseerd kan worden. Gezien de urgentie van deze inzet wordt voorgesteld de beschikbare incidentele gelden beschikbaar te stellen in 2025 met een mogelijke doorloop naar 2026.

Wat zijn de financiële afwijkingen?12 - Rente kort geld

In de begroting 2025 is rekening gehouden met een financieringsoverschot van € 0. Echter door de ontwikkeling van de rente in relatie met het financieringsoverschot zijn de rente inkomsten tot en met april 2025 € 238.000 (afgerond). Derhalve is een bijraming over 2025 van € 800.000 realistisch in de Berap I 2025.

13 - Bijstelling opbrengst OZB in verband met vrijstelling OZB scholen

Als gevolg van de vrijstelling scholen (niet-woningen) kan de raming opbrengst OZB 2025 van de niet-woningen worden bijgesteld met in totaal € 178.000. Bijgaande bijstelling is structureel en budgettair neutraal. Zie ook programma 5 - Onderwijs.

14 - Dividend BNG

De algemene vergadering van de BNG bank heeft 24 april 2025 over het boekjaar een dividend ter beschikking gesteld van € 2,51 per aandeel, dit resulteert voor onze gemeente in een nettobedrag van € 286.570. Ten opzichte van de primitieve begroting is dit een meeropbrengst van € 52.000 (afgerond).

15 - Vrijval bestemmingsreserve beheerplannen

Zoals in programma 6 is toegelicht is er € 60.000 gereserveerd voor sport-, speel- en ontmoetingsplekken in Franeker West. Dat bedrag kan nu overgeheveld worden naar de exploitatie.

16 - Sloopwerkzaamheden Ockingahiem

In het kader van de sloop van Ockingahiem zijn er nog laatste werkzaamheden verricht. Daarnaast is de scheidingsmuur met de panden aan de Voorstraat beschadigd door de sloopwerkzaamheden en zal deze gefatsoeneerd moeten worden. De meerkosten bedragen € 67.500.

17 - Werkkleding

Gezien het personeelsverloop moet er extra werkkleding worden aangeschaft voor zowel op het stadhuis als voor de BOA's.

18 /19 - Catering en bedrijfsrestaurant

De kosten en opbrengsten catering van het bedrijfsrestaurant zijn bijgesteld in lijn met de jaarrekening 2024.

20 - Correctie kapitaallasten saldo (Berap II 2024)

Betreft een correctie op de kapitaallasten met als grondslag de Berap II 2024.

Correctie is structureel en komt ten laste van de post onvoorzien structureel.

21- Vrijval onvoorzien met bestemming

Er kunnen twee bedragen vrijvallen ten gunste van de exploitatie, zie voorgaande paragraaf.

22- Ondersteunen toegang en vroegsignalering gebiedsteam

Het bedrag dat vrijvalt van onvoorzien met bestemming wordt ingezet ten behoeve van het gebiedsteam, zie voorgaande paragraaf.

Voorstel begrotingswijziging				
Nr.	Toelichting	I/S	Lasten	Baten
12	Rente kort geld	I	800.000	
13	Bijstelling opbrengst OZB in verband met vrijstelling OZB scholen	S		-178.000
14	Dividend BNG	I		52.000
15	Vrijval bestemmingsreserve beheerplannen voor sport-, speel - en ontmoetingsplekken Franeker West	I		60.000
16	Sloopwerkzaamheden Ockingahiem	I		-67.500
17	Werkkleding	I	-15.000	
18	Catering	I		30.000
19	Bedrijfsrestaurant	S	-10.000	
20	Correctie kapitaallasten saldo (Berap II 2024)	S	-3.025	
21	Vrijval onvoorzien met bestemming	I	180.640	
22	Ondersteunen toegang en vroegsignalering gebiedsteam	I	-180.640	

Voortgang incidentele budgetten

Reserve jaarovergang personeelsbegroting

Deze gelden van de personeelsbegroting zijn via de reserve jaarovergang overgeheveld, tot dusver nog niets gerealiseerd.

	Begroting	Besteding	Restant
Reserve jaarovergang personeelsbegroting incl budget 6040040 cf overzicht reserve jaarovergang	581.000		581.000

Vervanging en uitbreiding bedrijfsauto's

Het budget is deels voor vervanging (€ 150.000) en deels voor uitbreiding (€ 60.000). De voorbereiding voor vervanging en uitbreiding is gestart waarbij ook een analyse van alle gemeentelijke vervoersbewegingen gemaakt wordt.

	Begroting	Besteding	Restant
Aanbestedingsproces aanschaf nieuwe auto's	210.000		210.000

Sloop oude zwembad

Conform voorstel is er een bedrag van € 170.000 beschikbaar gesteld voor de sloop van het oude zwembad. Op dit moment vindt er een onderzoek plaats in verband met onder meer beschermde beestjes. De verwachting is dat de sloop in 2026 wordt gerealiseerd.

	Begroting	Besteding	Restant
Sloop oude zwembad	170.000		170.000

Digitaal toegankelijk archief

We hebben een wettelijke zorgplicht als gemeente om onze archieven, ongeacht hun vorm in een goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te behouden. Voor het digitale archief hebben we nog geen voorziening om aan onze wettelijke zorgplicht te voldoen. Door personele wijzigingen is dit project in 2024 niet uitgevoerd. In 2025 is Waadhoeke weer aangesloten bij de regionale projectgroep. Binnen deze groep worden diverse opties voor het

onderbrengen van het e-depot onderzocht. Op basis van het onderzoek kunnen we op termijn een keuze maken en vervolgens met de implementatie aan de gang gaan.

	Begroting	Besteding	Restant
E-depot	150.000		150.000

Programma dienstverlening

	Begroting	Besteding	Restant
Organisatie Ontwikkel Programma (2025) / ARBO - PMO onderzoek	240.000		240.000
PMO onderzoek 2024 (via reserve jaarovergang)	50.000		50.000

5 Rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van verslagjaar 2023 is het college van B&W zelf verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording, die in de jaarstukken wordt opgenomen. Het doel van deze verandering is om meer transparantie te geven in de totstandkoming van de gemeentelijke financiën, en om een beter gesprek tussen de gemeenteraad en het college mogelijk te maken.

In de auditcommissie is afgesproken dat de tussentijdse rechtmatigheidsverantwoording in de Berap plaatsvindt.

De rechtmatigheidsverantwoording door het college gaat over 3 criteria:

- Het voorwaarden criterium
- Het begrotingscriterium
- Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium)

Verantwoording

- Het voorwaarden criterium

Vanwege de vroege agendering van de Berap ontbreekt geverifieerde informatie over het voorwaarden criterium, de uitkomsten worden verwerkt in Berap II.

Ter vergelijking: over het jaar 2021 was voor een bedrag van € 0,7 miljoen de Europese aanbestedingsregels niet nageleefd, 2022 € 0,8 miljoen, 2023 € 0,9 miljoen en 2024 € 0,8 miljoen.

- Het begrotingscriterium

De geconstateerde afwijkingen van de begroting en (eventuele) investeringskredieten worden in de Berap toegelicht en middels een begrotingswijziging aan de raad ter vaststelling voorgelegd.

- Het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium)

Er zijn geen afwijkingen geconstateerd. Het risico op misbruik & oneigenlijk gebruik ligt voor een belangrijk deel bij de uitkeringen en voorzieningen sociaal domein. Deze stromen zijn uitbesteed aan de Dienst en derhalve niet in scope voor de werkzaamheden van de gemeente ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording.

6 Investerings

Met de vaststelling van de programmabegroting 2025 heeft de raad de investeringskredieten uit het investeringsprogramma 2024-2026 beschikbaar gesteld. Hieronder is een overzicht opgenomen van de investeringen van voorgaande jaren die in 2025 doorlopen en de bij begroting 2025 beschikbaar gestelde investeringskredieten.

In de financiële verordening is opgenomen dat er moet worden gerapporteerd of toegelicht als de afwijking ten opzichte van het beschikbaar gestelde krediet > € 100.000 is of gaat worden.

Om te kunnen voldoen aan het begrotingscriterium voor de rechtmatigheid wordt voortaan voor elke overschrijding een aanvullend krediet aan de raad gevraagd en een voorstel tot dekking van de extra kapitaallasten gedaan. Dus ook als overschrijding < € 100.000 is.

	Beschikbaar gesteld krediet	U/I	Cumulatief besteed t/m 2024	Beschikbaar in 2025	Werkelijk besteed in 2025	Nog beschikbaar
Locatie Oostwoud opvang Oekraïense Vluchtelingen	1.514.262	U	62.262	1.452.000	242.000	1.210.000
"	-1.514.262	I	-62.262	-1.452.000		-1.452.000
Locatie Frisiabrug opvang Oekraïense Vluchtelingen	1.836.510	U	928.355	908.155	851.182	56.972
"	-1.836.510	I	-928.355	-908.155		-908.155
Grond recreatiepark Bloemketerp		U		540.000	540.000	0
Recreatiewoningen Bloemketerp		U		1.600.000	1.600.000	0
Uitbreiding Korendrager	471.026	U	471.026	0		0
Gebouw recreatiepark Bloemketerp(K)		U		1.890.000	1.881.537	8.463
"		I		-150.000		-150.000
Franeke Verwent - 1e fase	400.000	U	80.745	319.255		319.255

Parkeerterrein Julianastraat Franeker		270.000	U	49.172	220.828	9.599	211.229
"			I	-8.000			0
Brug Herbaijum		925.000	U	14.516	910.484		910.484
Brug Herbaijum			I	0			0
Fietspad Hatzum - Winsum		1.992.232	U	950.619	1.041.613	17.144	1.024.469
Fietspad Hatzum - Winsum		-381.492	I	-160.000	-221.492		-221.492
Brug Puoldyk Dronryp		500.000	U	434.850	65.150	179	64.971
Uitbreiding St. Radbodusschool Dronrijp		397.000	U	0	397.000		397.000
Herinrichting parkeerterrein Ockingahiem		182.000	U	5.213	176.788	3.815	172.973
Franeker Verwent - 2e fase					400.000		400.000
Renovatie brug Dongjumerweg Ried		925.000	U	73.151	851.849		851.849
Fietspad Winsum - Sideriushoek		418.622	U	45.619	373.003	29.476	343.527
Fietspad Winsum - Sideriushoek		-88.533	I	0	-88.533		-88.533
Brug Gernierswei Meneamerfeart	1	157.814	U	0	157.814		157.814
Damwand Oostelijke Industrieweg Franeker	2	2.800.000	U	0	2.800.000		2.800.000
Damwand NO zijde vaart Tichelersdyk Berltsum	3	132.627	U	14.002	118.625		118.625
Vervanging damwand haven Ried		390.000	U	54.746	335.254	152.624	182.630
Pilot renovatie fietspad Deinum - Boksum		160.000	U	126.496	33.504		33.504
"			I	-11.759	11.759		11.759
Brug Bloemketerp 6 / Schalsumervaart Franeker	4				161.150		161.150
Burg Dyksterhuzen 8 / Sylsleat bij Bitgummole					414.422		414.422
Damwand Salverdaweg Franeker	5				257.041		257.041
Vervanging tractie: Renault Master T35 2.3 DCI L3H2		53.333	U		53.333		53.333
Vervanging tractie: VW Crafter Pick Up kraan		53.333	U		53.333		53.333
Vervanging tractie: Mercedes Benz		53.333	U		53.333		53.333

Vervanging kolkenzuiger				300.000		300.000
Trekkenwand Koornbeurs	350.000	U	313.158	36.842		36.842
Lift en mindervalidentoilet stadhuis Franeker	75.000	U		75.000	37.759	37.241
Software Belastingen	100.000	U		100.000		100.000
TOTAAL	10.336.295		2.453.555	13.287.353	5.365.315	7.922.039

Algemene toelichting

Door vertraging in de uitvoering van de investeringen lopen de uitgaven achter bij de planning, waardoor de rente- en afschrijvingslasten incidenteel lager uitvallen (de zogenaamde onderuitputting in kapitaallasten). Zoals gebruikelijk wordt het effect in deze eerste berap berekend en de lasten bijgesteld. Voor de incidentele onderuitputting kapitaallasten gaat het om € 367.115.

Dit incidentele voordeel kan worden toegevoegd wordt aan de post onvoorzien incidenteel.

De baten zijn zichtbaar gemaakt als -bedragen. Dit ook met het oog op het begrotingscriterium voor de rechtmatigheid.

Afwijking kredieten

Voor de volgende investeringen blijkt dat de beschikbaar gestelde kredieten ontoereikend zijn of naar beneden bijgesteld kunnen worden.

1) Brug Gernierswei / Menamerfeart

De raad heeft een bedrag van € 157.814 beschikbaar gesteld voor het vervangen van de verkeersbrug Gernierswei / Menamerfeart. Dit bedrag blijkt door loon- en prijsstijgingen en de grotere omvang van het project niet toereikend te zijn. Er is € 174.000 nodig om het project te kunnen realiseren. Dit betekent structureel € 890 aan extra kapitaallasten.

2) Damwand Oostelijke Industrieweg Franeker

De raad heeft een bedrag van € 2.800.000 beschikbaar gesteld voor het vervangen van de damwand Oostelijke Industrieweg Franeker. Op basis van huidig onderzoek is de verwachting dat er sprake zal zijn van een complete nieuwe stalen damwand. Het beschikbaar gestelde bedrag is hiervoor niet toereikend. Er is € 3.200.000 nodig om het project te kunnen realiseren. Dit betekent structureel € 28.000 aan extra kapitaallasten.

3) Damwand N.O. zijde vaart Tichelersdyk Berltsum

De raad heeft een bedrag van € 132.627 beschikbaar gesteld voor het vervangen van de damwand N.O. zijde vaart Tichelersdyk 6 Berltsum. Het beschikbaar gestelde bedrag is hiervoor niet toereikend. Er is € 207.000 nodig om het project te kunnen realiseren. Dit betekent structureel € 5.206 aan extra kapitaallasten.

4) Brug Bloemketerp 6 / Schalsumervaart Franeker

De raad heeft een bedrag van € 161.150 beschikbaar gesteld voor het vervangen van de verkeersbrug Bloemketerp 6 / Schalsumervaart Franeker. Het beschikbaar gestelde bedrag is hiervoor niet toereikend. Er is € 178.000 nodig om het project te kunnen realiseren. Dit betekent structureel € 1.180 aan extra kapitaallasten.

5) Damwand Salverderweg Franeker

De raad heeft een bedrag van € 257.041 beschikbaar gesteld voor het vervangen van de damwand Salverdaweg Franeker. Het beschikbaar gestelde bedrag is hiervoor niet toereikend. Er is € 283.000 nodig om het project te kunnen realiseren. Dit betekent structureel € 1.817 aan extra kapitaallasten.

Totaal extra kapitaallasten voor 1 t/m 5 € 37.093.

Inmiddels is bekend dat we voor 2025 uit het gemeentefonds via de meicirculaire aanvullende compensatie loon- en prijsontwikkelingen (LPO) ontvangen. We stellen voor deze hiervoor aan te wenden.

Vervanging tractie

In het investeringsprogramma van de programmabegroting 2025 is voor "vervanging tractie" een bedrag van € 780.000 geraamd. Inmiddels is voor de Scania een krediet van € 425.000 beschikbaar gesteld. Het resterende investeringsbedrag is bestemd voor de vervanging van 5 Fiat Ducato's. Voor deze geplande vervanging dient nu een krediet van € 355.000 beschikbaar te worden gesteld. De kapitaallasten hiervoor ad € 56.180 kunnen worden gedekt door het vrijvallen van het budget voor lease-auto's. De begrotingswijziging is budgettair neutraal.

Bijstelling tractieplan

In het beheerplan 2023-2026 is vermeld welke tractie er gedurende de planperiode zal worden aangeschaft. De hoeveelheid tractiemiddelen die vervangen moet worden heeft te maken met het sterk verouderde wagenpark. Door met name de wens om de tractie te verduurzamen is het nodig om te schuiven in het tractieplan. Aanvankelijk moest worden onderzocht in hoeverre verduurzaming mogelijk was, onder andere op basis van het aantal laadpunten en de levering van energie. Hierdoor is de aanschaf van meerdere tractiemiddelen noodzakelijkerwijs uitgesteld. Momenteel is sprake van het inhalen van deze achterstand.

De kosten voor de aanschaf van de tractiemiddelen zijn gestegen ten opzichte van het oorspronkelijke plan. Dit komt voornamelijk doordat, in het kader van duurzaamheid, tractiemiddelen vervangen moeten worden door hybride of elektrische auto's in plaats van brandstof auto's. Daarnaast hebben zich loon- en prijsstijgingen voorgedaan. Dit gezamenlijk zorgt ervoor dat voor de betreffende tractie in plaats van € 622.335 een bedrag van € 1.278.390 benodigd is.

Om verdere kostenstijgingen te voorkomen is het wenselijk om de aanschaf nu in één aanbestedingsronde te organiseren.

Omdat in veel gevallen de verhoogde aanschafkosten > € 50.000 bedragen betekent dit dat de betreffende uitgaven geactiveerd moet worden in plaats van als eenmalige aanschaf worden geboekt.

De volgende tractiemiddelen staan gepland om in 2025 vervangen te worden:

Tractie	Gepland	Wordt	Gepland	Wordt	Verschil	Kapitaallasten
Citroën Berlingo	2023	2025	24.000	50.820	26.820	8.785
Pick Up	2026	2025	45.000	69.600	24.600	12.031
Pick Up	2024	2025	26.000	69.600	43.600	12.031
Pick Up	2024	2025	26.000	69.600	43.600	12.031
VW Transporter	2023	2025	24.000	55.000	31.000	9.507
VW Transporter	2023	2025	36.667	87.000	50.333	15.039
VW Transporter	2024	2025	30.667	57.750	27.083	9.982
Nissan Iberica	2023	2025	36.667	87.000	50.333	15.039
Nissan Iberica	2023	2025	26.000	87.000	61.000	15.039
Nissan Iberica	2023	2025	36.667	87.000	50.333	15.039
VW Transporter	2023	2025	30.667	57.750	27.083	9.983
Fiat Ducato	2027	2025	65.000	65.000	0	11.236
Nissan Iberia	-	2025	-	105.270	105.270	18.197
JD Cirkelmaaier	2028	2025	63.000	165.000	102.000	37.950
JD Cirkelmaaier	2029 ev	2025	152.000	165.000	13.000	37.950
Totaal			622.335	1.278.390	656.055	239.834

Op basis van bovenstaande tabel moet een investeringskrediet van € 1.278.390 beschikbaar gesteld worden. Dit betekent € 239.834 aan structurele kapitaallasten ingaande 2026.

Deze kunnen voor € 192.786 worden gedekt ten laste van de volgende budgetten:

- Onvoorzien met bestemming € 120.986
- Budget voor vervanging duurzame goederen € 68.000
- Resterend budget voor leasecontracten € 3.800
- LPO 2025 € 47.048 (zie voorgaande toelichting).

7 Reserves

Algemene Reserve

		Beginstand	Toevoeging	Vermindering	Eindstand
	<i>Prognose beginstand begroting 2025</i>	18.322.245			
	<i>Budgettaire effect begrotingswijzigingen op de algemene reserve na vaststelling begroting 2025</i>	-1.611.000			
	Algemene reserve	16.711.245	6.222.116	3.955.100	18.978.261
	Mutaties primitieve begroting 2025				
	Gevolgen incidentele wensen conform kadernota 2025-2029			144.900	
	Mutaties 1e begrotingswijziging				
	(1.03) Restauratie Oude Smidse Franeker			240.000	
	Mutaties 2e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 3e begrotingswijziging				
	(3.01) Aankoop recreatiepark Bloemketerp			3.340.200	
	(3.04) Sloop zwembad Bloemketerp			170.000	
	(3.08) Aanvulling subsidie Seewyn 2025			60.000	
	Mutaties 5e begrotingswijziging				
	(5.03) Resultaatbestemming 2024		6.222.116		
	Mutaties 6e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				

De stand van de algemene reserve na de 5e begrotingswijziging is € 18.978.261. De mutaties in de algemene reserve in 2025 worden gepresenteerd in bovenstaande tabel. De stand van de algemene reserve is na verwerking van de mutaties in deze Berap I € 18.978.261 (6e begrotingswijziging).

Overige reserves

De stand van de reserve sociaal domein is na de 5e begrotingswijziging is € 2.994.461.

De mutaties in de reserve sociaal domein in 2025 worden gepresenteerd in onderstaande tabel.

De stand van de reserve sociaal domein is na verwerking van de mutaties in deze Berap I
€ 2.994.461 (6e begrotingswijziging).

		Beginstand	Toevoeging	Vermindering	Eindstand
	Bestemmingsreserve Sociaal Domein	4.571.495	3.393.145	4.970.179	2.994.461
	<i>Budgettaire effect begrotingswijzigingen op de reserve sociaal domein na vaststelling begroting 2025</i>		3.393.145	4.399.857	
	Mutaties 1e begrotingswijziging				
	(1.09) Pilot groeituin			300.000	
	Mutaties 2e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 3e begrotingswijziging				
	(3.06) Tweede locatie KOS op 't Bildt			58.587	
	(3.11) Implementatie EPA aanpak			36.735	
	(3.13) Alleenverdienersproblematiek			30.000	
	Mutaties 4e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				
	Mutaties 5e begrotingswijziging				
	(5.05) Gebiedsteam op school			145.000	
	Mutaties 6e begrotingswijziging				
	Geen mutaties				

8 Ruimte in de begroting

In dit hoofdstuk is de ruimte in de begroting zichtbaar gemaakt. Als eerste wordt een tabel gepresenteerd met de totalen per programma in de programmabegroting zodat er een actueel beeld wordt geschetst van de programmatotalen.

Vervolgens is een tabel opgenomen met de bedragen die de ruimte in de begroting weergeven, namelijk de stand van de budgetten voor onvoorziene uitgaven incidenteel en structureel en het nog beschikbare saldo van de begroting.

Het budget onvoorzien met bestemming is hierin niet meegenomen. In dit budget zijn de reserveringen opgenomen van de loon & prijscompensatie, en de taakmutaties vanuit het Gemeentefonds. De reserveringen kunnen als dekking worden ingezet als de taakmutatie concreet is gemaakt. Er volgt altijd een begrotingswijziging.

Wijziging op programmaniveau

In onderstaande tabel zijn op programma niveau de totalen van de begroting gepresenteerd. U ziet de ontwikkeling van de primitieve begroting naar de begroting t/m de 5e wijziging en het effect van de begrotingswijziging vanuit deze Berap I (6e).

Programma		Primitief	Begroting (na 5e wijziging)	Wijziging (6e)	Begroting na wijziging
Lasten					
1	Bestuur en Ondersteuning	4.421.025	4.722.434	85.500	4.807.934
2	Veiligheid	5.680.784	5.735.893	0	5.735.893
3	Verkeer, Vervoer en Waterstaat	9.812.975	11.190.965	-321.890	10.869.075
4	Economie	4.555.152	5.158.608	0	5.158.608
5	Onderwijs	7.170.660	7.494.966	-211.831	7.283.135
6	Sport, Cultuur en Recreatie	13.831.175	16.795.767	199.924	16.995.691
7	Sociaal Domein	75.305.613	80.976.519	215.640	81.192.159
8	Volksgezondheid en Milieu	16.963.318	17.787.909	212.000	17.999.909
9	Volkshuisv., Ruimt. Ord. etc.	5.149.062	6.695.961	5.532	6.701.493
AD	Algemene Dekkingsmiddelen	22.109.609	22.802.809	-275.875	22.526.934
	Mutatie reserves	4.200.000	-2.475.103	0	-2.475.103
Totaal Lasten		169.199.372	176.886.728	-91.000	176.795.728
	<i>Waarvan onvoorzien</i>	<i>2.247.622</i>	<i>1.601.556</i>	<i>637.265</i>	<i>2.238.821</i>
Baten					
1	Bestuur en Ondersteuning	825.820	825.820	0	825.820
2	Veiligheid	48.770	48.770	0	48.770
3	Verkeer, Vervoer en Waterstaat	208.233	208.233	0	208.233
4	Economie	3.502.154	3.502.154	0	3.502.154
5	Onderwijs	1.366.462	1.431.417	0	1.431.417
6	Sport, Cultuur en Recreatie	881.181	1.221.826	0	1.221.826
7	Sociaal Domein	19.231.623	20.658.250	0	20.658.250
8	Volksgezondheid en Milieu	14.940.480	14.940.480	145.000	15.085.480
9	Volkshuisv., Ruimt. Ord. etc.	1.913.308	2.441.330	-200.000	2.241.330
AD	Algemene Dekkingsmiddelen	125.191.730	126.429.096	-96.000	126.333.096
	Mutatie reserves	1.181.624	5.179.352	60.000	5.239.352
Totaal Baten		169.291.385	176.886.728	-91.000	176.795.728
Resultaat		92.013	0	0	0

Ruimte in de begroting

Ruimte begroting 2025	Primitief	Begroting t/m 5e wijziging	Wijziging	Begroting na wijziging
Saldo onvoorzien eenmalig	0	39.712	670.290	710.002
Saldo onvoorzien structureel	503.326	48.642	-33.025	15.617
Saldo begroting 2025	92.012	0	0	0
Totale ruimte 2025	595.338	88.354	637.265	725.619

Voor een specificatie van de bedragen onder "wijziging" verwijzen wij u naar de verzameltabel met de reguliere begrotingswijziging.